

Χανιώτικα νέα  
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ 15 Οκτωβρίου 2016

# διαδρομές

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ / ΤΕΧΝΕΣ / ΙΣΤΟΡΙΑ / ΒΙΒΛΙΑ / ΜΟΥΣΙΚΗ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ



ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΠΟΥ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΘΗΚΑΝ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΜΑΣ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ - ΣΠΟΥΔΕΣ

## Πρώτη φορά... Χανιά!

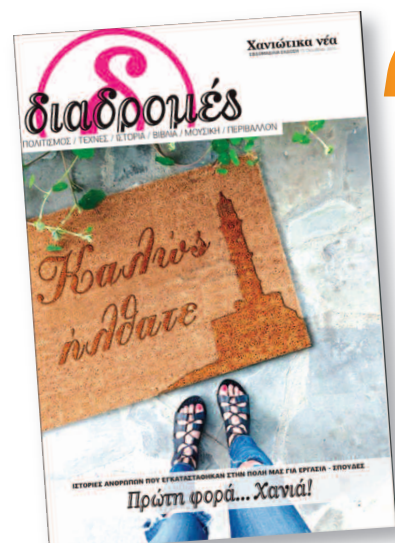




diadromes@haniotika-nea.gr

ΕΛΙΑ ΚΟΥΜΗ

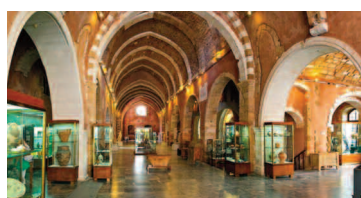
## editorial



**Π**ρώτη φορά στα Χανιά” ή “Στα Χανιά κατά τύχη” θα μπορούσε να είναι ο τίτλος του σημερινού μας αφιερώματος. Γιατί πέρα από τους Χανιώτες αλλά και τους ανθρώπους που επέλεξαν τα Χανιά ως μόνιμη κατοικία, υπάρχουν και κάποιοι άλλοι, που οδηγήθηκαν στα Χανιά από κάποιο γύρισμα της τύχης. Για τη μέχρι τώρα εμπειρία τους από τον τόπο μας, μιλούν στις “διαδρομές” μία νηπιαγωγός από τη Λαμία, μία δασκάλα από τη Θεσσαλονίκη, μία γιατρός, ένας προπονητής και ένας φοιτητής από την Αθήνα.

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

σελ. 3 ~ Μια διαφορετική όραση



σελ. 4 - 6 ~ Πολιτισμός, σεργαρίσματα

σελ. 7 ~ Βιβλία - αφορμή

σελ. 8 - 9 ~ Πρώτη φορά... στα Χανιά!



σελ. 10 ~ Παιδότοπος

σελ. 11 ~ Βιβλιοπαρουσιάσεις



σελ. 12 - 13 ~ Το Κίνημα του 1916

σελ. 14 ~ Πολιτισμός

σελ. 15 ~ Ιστορία της Ιατρικής: ένα απίθανο ταξίδι στον χρόνο

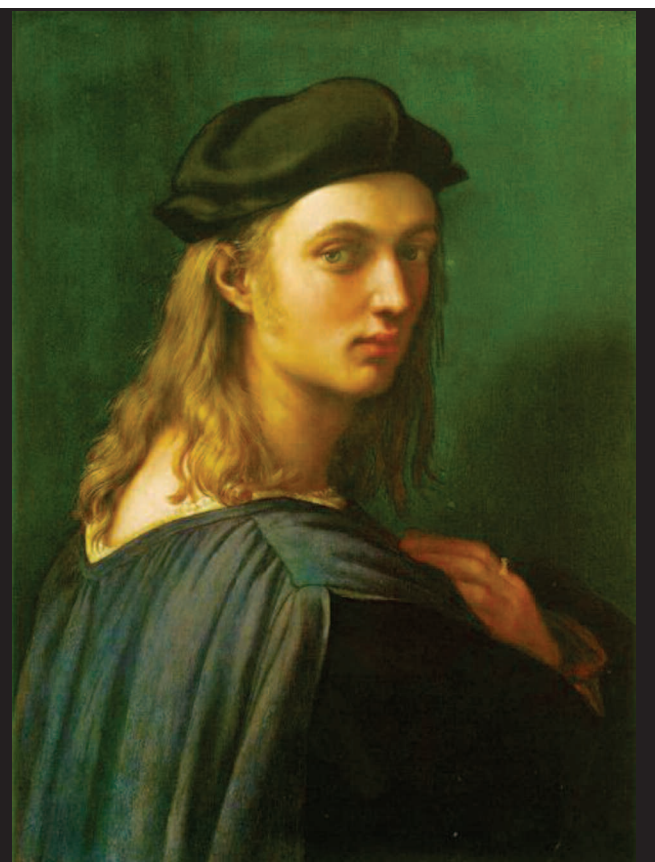


σελ. 16 ~ Υγεία &amp; Βότανα

No.535

## Φανταστικό μουσείο

Ραφαέλο Σάντι (Raphael)(:),  
“Πορταίτο του Μπίντο  
Αλτοβίτι (Bindo Altoviti)(:),  
γύρω στα 1512,  
Ουάσινγκτον, Εθνική  
Πινακοθήκη.



«...t a Bindo Altoviti fece il ritratto suo quando era giovane, che e tenuto stupendissimo», (Και ζωγράφισε για τον Μπίντο Αλτοβίτι το πορταίτο του σε νεανική ηλικία, το οποίο πιστεύεται ότι είναι αριστουργηματικό). Με την παραπάνω μαρτυρία του Τζιόρτζιο Βαζάρι (Giorgio Vasari) από τη βιογραφία του Ραφαήλ θα συνδέσει η έρευνα ένα αιγινματικό πορταίτο που σήμερα κοσμεί τις συλλογές της Εθνικής Πινακοθήκης της Ουάσινγκτον.

Πυκνός πέπλος μυστηρίου έμοιαζε να καλύπτει για πολλές δεκαετίες το έργο αυτό -πριμοδοτούμενος κατά μια διαβολική σύμπτωση και από την κατ’ αντιστοιχία ενός αρχαίου δελφικού χρησμού διφορούμενη συντακτική δομή του χωρίου του Βαζάρι, η οποία δεν αποσαφηνίζει αν επρόκειτο για πορταίτο του Αλτοβίτι, ή για αυτοπροσωπογραφία του ζωγράφου από το Ουρμπίνο- προτού οι μελετητές καταλήξουν στην συμπιάνισ ορίπιο, ότι η πρώτη εκδοχή μοιάζει να είναι η επικρατέστερη.

Ούτε όμως και η πατρότητα του έργου έμελλε να μείνει στο απυρόβλητο, καθώς το έργο δεν έπαψε ποτέ να συγχέει τους μελετητές, πολλοί από τους οποίους θα το αποκηρύξουν αρχικά από το συνολικό έργο του Ραφαήλ, μονάχα για να επανέλθουν αργότερα αναγνωρίζοντάς το ως πρωτότυπη του δημιουργία.

Η εναλλακτική πρόταση φέρνει στο προσκήνιο το όνομα του σημαντικότερου μαθητή του Ραφαήλ, Τζούλιο Ρομάνο (Giulio Romano). Οι λόγοι της εναλλακτικής αυτής απόδοσης του έργου στο μαθητή αντί στο δάσκαλο, έχουν βασιστεί σε στυλιστικά-μορφολογικά κριτήρια και ιδιαίτερα στην με το ώριμο στυλ του Ραφαήλ ασύμβατη στάση του σώματος της μορφής. Η απότομη, αιφνιδιαστική και σε σύγκριση με τον ευθυτενή, αμετακίνητο υπόλοιπο κορμό ανατομικά δύσκαμπτη κίνηση του κεφαλιού προς τα πίσω της αγγελικής μορφής με τα λυτά μαλλιά, η οποία καρφώνει με το διεισδυτικό της βλέμμα τον θεατή εκτός του πίνακα, θα ταίριαζε πράγματι καλύτερα στη “μανιέρα” ενός Τζούλιο Ρομάνο, παρά στις “κλασικιστικές τάσεις” ενός Ραφαήλ. Από την άλλη πλευρά, ο πίνακας ενθυμίζει έντονα σε ό,τι αφορά τη χρωματική του σύλληψη το πλέον διάσημο έργο του Ραφαήλ της ίδιας περιόδου, την “Εκδίωξη του Ηλιοδώρου από το ναό” (βλ. προηγούμενο έκθεμα του Φανταστικού Μουσείου), ώστε ακόμη και η περίπτωση της συνεργασίας δασκάλου και μαθητή (φαινόμενο καθ’ όλα σύνηθες για την εποχή που μιλάμε) δε θα πρέπει να αποκλειστεί.

Αναφορικά με το ερώτημα της ταυτοποίησης της απεικονιζόμενης μορφής, η παλαιότερα εκφρασμένη άποψη ότι πρόκειται για αυτοπροσωπογραφία του ζωγράφου από το



Επιμέλεια: **ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ**  
Ιστορικός Τέχνης - Αρχαιολόγος  
Humboldt Universität zu Berlin  
lastjudgment1540@hotmail.com

Ουρμπίνο, έχει παραχωρήσει τη θέση της σε μια καθολική αναγνώριση από την πλευρά των μελετητών στο πρόσωπο του νεαρού άνδρα ενός πορταίτου του Μπίντο Αλτοβίτι (Bindo Altoviti). Ο νεαρός Αλτοβίτι, που έμελλε αργότερα να πρωταγωνιστήσει στην πολιτική σκηνή της εποχής του, είχε να επιδείξει ευγενικές καταβολές και αντίστοιχο οικονομικό υπόβαθρο. Λόγω των “ανατρεπτικών” πολιτικών πεποιθήσεων της οικογενείας του και της δεδηλωμένης αντίταξής της στο “τυραννικό” καθεστώς εξουσίας της οικογενείας των Μεδίκων στη γενέτειρά του Φλωρεντία, ο Αλτοβίτι, τραπέζιτης στο επάγγελμα, έμελλε να περάσει το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του αυτοεξόριστος στη Ρώμη. Στην πρωτεύουσα ο Αλτοβίτι θα επικεντρώσει το ενδιαφέρον του στις εξαιρετικά προσοδοφόρες χρηματοοικονομικές συναλλαγές -κατά τρόπο ειρωνικό οι πάπες (Λέων Ι΄ και Κλήμης Ζ΄), αμφότεροι με καταγωγή από τη μισητή οικογένεια των Μεδίκων, συγκαταλέγονταν στους καλύτερους πελάτες του!- και στην ικανοποίηση των καλλιτεχνικών του ανησυχιών.

Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η ανάθεση στο Ραφαήλ της παραγγελίας του πορταίτου του. Ως αφορμή είχε σταθεί πιθανότατα ο επικείμενος γάμος του φερέλ-πιδος νέου με τη Φιαμμέττα Σοντερίνι (Fiammetta Soderini), όπως υποδηλώνει και η παρουσία του γαμήλιου δαχτυλιδιού στο χέρι του άρτι νυμφευθέντος στον πίνακα του Ραφαήλ. Το γαμήλιο προσυμφωνητικό με την 11χρονη(!) κόρη του Σοντερίνι είχε ήδη υπογραφεί στη Φλωρεντία στα 1508, λίγους μήνες μετά τον θάνατο του πατέρα του Μπίντο, Αντόνιο. Ο γάμος, ο οποίος τελέστηκε όταν η επίδοξη νύφη συμπλήρωσε το 14ο έτος της ηλικίας της, καλούνταν όπως εύκολα υποψιάζεται κανείς να εξυπηρετήσει πολιτικές σκοπιμότητες. Αλτοβίτι και Σοντερίνι στόχευαν με τον τρόπο αυτό στη δημιουργία ενός κοινού πολιτικού μετώπου ενάντια στην “καταδυναστευτική μοναρχία” των Μεδίκων. Αν και καταρχήν το σχέδιο έμοιαζε να αποδίδει καρπούς, με την πρόσκαιρη απομάκρυνση των Μεδίκων από τη Φλωρεντία στα 1494 και τη συνακόλουθη ανακήρυξη του Πιέρο Σοντερίνι σε γένη της νέας φλωρεντινής δημοκρατίας στα 1502, στα 1512, δηλαδή την πιθανή χρονιά της δημιουργίας του έργου, οι Μεδικοί θα επιστρέψουν θριαμβευτές στη Φλωρεντία, κυριαρχώντας τις επόμενες δεκαετίες τόσο στο φλωρεντινό πολιτικό στίβο, όσο και στη ρωμαϊκή εκκλησιαστική σκηνή.

15/10

Λουκιανός,

Λουκιανή

18/10

Λουκάς,

Λουκία

19/10

Κλεοπάτρα

20/10

Αρτέμιος,

Αρτεμία,

Γεράσιμος,

Ματρώνα

21/10

Σωκράτης,

Χριστόδουλος

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΕΪΣΤΕ  
μαζί μας στο

diadromes@haniotika-nea.gr







## ΗΜΕΡΑ ΛΕΥΚΟΥ ΜΠΑΣΤΟΥΝΙΟΥ

# Μία διαφορετική όραση

**Η 15η Οκτωβρίου αποτελεί μια ξεχωριστή ημέρα για κάθε άνθρωπο με σοβαρό πρόβλημα όρασης ή τυφλό. Η σπουδαιότητα της συγκεκριμένης ημερομηνίας εγγυείται την καθιέρωσή της ως διεθνή ημέρα του λευκού μπαστούνιού.**

Το λευκό μπαστούνι ονομάζεται το αλουμινένιο ραβδί που χρησιμοποιούν οι τυφλοί και οι μερικώς βλέποντες, για να συνεπικουρεί στην μετακίνηση τους.

Το συγκεκριμένο χρώμα επιλέχτηκε, ώστε να δύναται να διακρίνεται στο σκοτάδι από τους βλέποντες.

Τέλος, το προαναφερθέν υλικό κατασκευής του εξασφαλίζει την εύκολη χρήση του, καθώς είναι ελαφρύ μέταλλο και δεν κουράζει τον χρήστη του.

Μετά από τις γενικές πληροφορίες για τον ακούραστο βοηθό των τυφλών ή ατόμων με σοβαρό πρόβλημα όρασης θα αναφερθούμε στις δύο επόμενες παραγράφους, αφενός για τις δυνατότητές του εκφράζοντας ένα ευχαριστώ απέναντί του, αφετέρου, τη συνδρομή της πολιτείας, ώστε να έχουν τη δυνατότητα οι συμπολίτες μας που το χρησιμοποιούν να διαβιώνουν ισότητα, ισόνομα και με τις ίδιες δυνατότητες.

Το λευκό μπαστούνι ως τυφλός το χρησιμοποιώ πάνω από δέκα χρόνια. Αποτελεί τον καθημερινό μου συνοδό, γιατί με βοηθάει να διασχίζω κάθε γωνιά της πόλης.

Ακόμη, με συνοδεύει σε κάθε έξοδό μου από το σπίτι. Οι δυο μας πηγαίνουμε παντού, από το πανεπιστήμιο, τα δικαστήρια, τις δημόσιες βιβλιοθήκες και υπηρεσίες μέχρι τα αεροδρόμια, τα λιμάνια.

Το συγκεκριμένο εργαλείο είναι τα ματιά μου η όρασή μου, καθώς διασφαλίζει την ασφαλή μετακίνησή μου.

Αν δεν χρησιμοποιούσα το προαναφερθέν βοήθημα θα έπρεπε να είχα κάποιον μόνιμο ή περιστασιακό συνοδό.

Αυτό σημαίνει, από τη μια πλευρά, πως θα εξαρτιόμουν από τους υπόλοιπους συνανθρώπους μου, από την άλλη πλευρά, πως δεν θα μπορούσα να ζήσω ανεξάρτητος, ελεύθερος και αυτόβουλος ποτέ.

Αρα, θα ήμουν σκλάβος της αναπηρίας μου και θα επαφιομουν στη βούληση των υπολοίπων.

Με άλλα λόγια δεν θα μπορούσα να λαβώ τη ζωή στα χέρια μου, ώστε να γίνω κυρίαρχος του εαυτού μου, αλλά και των επιλογών μου, δηλαδή αν δεν μάθαινα να χρησιμοποιώ το λευκό μπαστούνι δεν θα γινόμουν ο βασικός πρωταγωνιστής

στη ζωή μου, αλλά θα έπρεπε να περιοριστώ στον ρολό του κομπάρσου.

Από προσωπική εμπειρία διαπιστώνω, πως η εκμάθηση του τιμωμένου εργαλείου θα οδηγήσει κάθε χρήστη του και κάθε άλλον που το χρειάζεται να ανεξαρτητοποιηθεί, να χτίσει το οικοδόμημα της ζωής του, όπως επιθυμεί χωρίς να εξαρτάται η ζωή του από τις ζωές των άλλων.

Εξάλλου θα ήταν παράλειψη και αγνωμοσύνη εάν αμελούσα να ευχαριστήσω το λευκό μπαστούνι, το οποίο μου προσφέρει καθημερινά τη δυνατότητα να συμβιώνω όμοια με τους υπολοίπους συμπολίτες μου.

Το λευκό μπαστούνι είναι το εργαλείο ανεξαρτητοποίησης κάθε τυφλού ή ατόμου με σοβαρό πρόβλημα όρασης, αλλά για την καθημερινή μας ασφαλή κυκλοφορία απαιτούνται ακόμη μερικές προϋποθέσεις.

Πρώτον, η ύπαρξη πεζοδρομίου, ώστε το άτομο με αναπηρία να βαδίζει μονάχα σε αυτό.

Δευτερον, το πεζοδρόμιο να είναι ελεύθερο χωρίς παρκαρισμένα μηχανάκια, αυτοκίνητα, κολόνες, δέντρα και τραπεζοκλήματα, για να μην συναντάει ο τυφλός στη διαδρομή του εμπόδια, τα οποία θα δυσκολεύουν τη διέλευσή του.

Τρίτον, σε κάθε πεζοδρόμιο να υφίσταται οδηγός όδευσης για τους τυφλούς και σε κάθε φωτεινό σηματοδότη να έχει τοποθετηθεί μηχανήμα παραγωγής ηχητικού σήματος.



Αφενός, ο οδηγός όδευσης θα δείχνει στον χρήστη του την πορεία που οφείλει να ακολουθήσει, εφόσον κοντά στον οδηγό όδευσης δεν υπάρχουν εμπόδια, αφετέρου, το ηχητικό σήμα καθιστά τα σταυροδρόμια προσπελάσιμα με ασφάλεια, εάν κάποιος δεν περάσει με κόκκινο.

Συμπερασματικά, το λευκό μπαστούνι αποτελεί το εργαλείο που δίνει όραση στους τυφλούς ή ανθρώπους με σοβαρό πρόβλημα όρασης, αλλά για την ισότιμη και ισόνομη συμβίωση χρειάζομαστε ελάχιστα τη βοήθειά σας.

Η συνδρομή σας καθίσταται στον σεβασμό, τον οποίο θα δείχνετε απέναντί μας.

Κλείνοντας, δεν πρέπει να παραλείψω να αναφέρω, πως επιβάλλεται να συνεχιστούν στην πόλη μας να τοποθετούνται οδηγοί όδευσης για τους τυφλούς σε κάθε υφιστάμενη και καινούργια ανάπλαση.

Επίσης, οφείλουν οι αρμόδιες αρχές να εγκαταστήσουν το συντομότερο δυνατό ηχητικά σήματα στα φανάρια της πόλης μας, ώστε να γίνει μια πόλη για όλους τους κατοίκους της, αλλά και για να εκπληρωθούν οι επιταγές του συντάγματος στα άρθρα 2) αξιοπρέπεια του ανθρώπου, 4) ισότητα, ισονομία, 5) ανάπτυξη της προσωπικότητας, 21 παρ. 6 υποχρεώσεις της πολιτείας απέναντι στα άτομα με αναπηρία.





ΣΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΧΑΝΙΩΝ

## Ξεναγήσεις με θέμα τη φωτιά και τις μεταμορφώσεις της

Θεματικές ξεναγήσεις σε επιλεγμένα εκθέματα του Αρχαιολογικού Μουσείου Χανίων για σχολικές ομάδες της Πρωτοβάθμιας (Γ', Δ', Ε', ΣΤ' τάξη) και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που θα δηλώσουν συμμετοχή, θα πραγματοποιηθούν την Πέμπτη 20 και την Παρασκευή 21 Οκτωβρίου.

Οι ξεναγήσεις πραγματοποιούνται από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Χανίων στο πλαίσιο της Πανελλήνιας Εκστρατείας "Περιβάλλον και Πολιτισμός 2016", η οποία διοργανώνεται από τη Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού σε αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία και μνημεία όλης της χώρας, με θέμα τη φωτιά και τις μεταμορφώσεις της και τίτλο "Παντέχνου πυρός σέλας. Λαμπερές ιστορίες φωτιάς".

Με αφορμή τα επιλεγμένα εκθέματα του Αρχαιολογικού Μουσείου Χανίων, θα γίνουν αναφορές στη χρήση της φωτιάς τόσο στον δημόσιο βίο (ταφικά

έθιμα - καύση νεκρών), όσο και στις τέχνες (υαλουργία).

Παράλληλα στον χώρο του Μουσείου θα γίνεται ηλεκτρονική παρουσίαση με θέμα τις αρχαίες φρυκτωρίες και τη χρήση της φωτιάς στην επικοινωνία.

Τις ξεναγήσεις θα κάνουν οι Τσίγκου Αγγελική και Κατάκη Ευθυμία, αρχαιολόγοι.

Για πληροφορίες και δήλωση συμμετοχής: Εφορεία Αρχαιοτήτων Χανίων, τηλ.: 2821044418/94487.

Τις παραπάνω ημέρες η είσοδος στο Αρχαιολογικό Μουσείο Χανίων θα είναι ελεύθερη για τους επισκέπτες που θα συμμετέχουν στη δράση.

ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΓΙΟΥ ΤΙΤΟΥ

## Εγκαίνια της νέας πτέρυγας των γραφείων της Ι.Λ.Α.Ε.Κ.



Η Ιστορική, Λαογραφική και Αρχαιολογική Εταιρεία Κρήτης εγκαινιάζει τη νέα πτέρυγα των γραφείων της (Πλατεία Αγίου Τίτου) τη Δευτέρα 17 Οκτωβρίου στις 17.30. Τη νέα πτέρυγα θα εγκαινιάσει ο κ. Κυριάκος Βιρβιδάκης, πρώην δήμαρχος Χανίων. Εν συνεχεία, την ίδια μέρα στις 7μ.μ. σε εκδήλωση στο Κέντρο Αρχιτεκτονικής της Μεσογείου το Διοικητικό Συμβούλιο της Ι.Λ.Α.Ε.Κ. θα ανακηρύξει, επίτιμα μέλη της Εταιρείας τον κ. Αναστάσιο Βάμβουκα, δήμαρχο Χανίων, τον κ. Εμμανουήλ Σκουλάκη, πρώην δήμαρχο Χανίων και τον κ. Βασίλειο Διγαλάκη, πρότανη του Πολυτεχνείου Κρήτης. Πριν την ανακήρυξη, η πρόεδρος της Εταιρείας κα Αρχόντισσα Παπαδερού - Ναναδάκη θα κάνει σύντομη αναφορά στο έργο που επιτελεί η Εταιρεία και στην προσφορά των τιμών των τριών συμπολιτών μας σ' αυτήν.

### Τιμή στον Ν. Σταμπολιάδη

Επίσης, τον καθηγητή κ. Νίκο Σταμπολιάδη, ανασκαφέα της Αρχαίας Ελεύθερνας θα τιμήσει η Ιστορική, Λαογραφική και Αρχαιολογική Εταιρεία Κρήτης, σε ειδική εκδήλωση, στο Κέντρο Αρχιτεκτονικής της Μεσογείου (Μεγάλο Αρσενάλι) την Κυριακή 20 Νοεμβρίου στις 7μ.μ.

Ο κ. Σταμπολιάδης θα ξεναγήσει τα μέλη και τους φίλους της Ι.Λ.Α.Ε.Κ. στον αρχαιολογικό χώρο και το Μουσείο της Ελεύθερνας την επόμενη Κυριακή 23 Οκτωβρίου.

Όσοι θα ήθελαν να συμμετάσχουν και να παρακολουθήσουν την ξεναγήση του κ. Σταμπολιάδη στην Ελεύθερνα, θα πρέπει να το δηλώσουν στον ταμία της Εταιρείας κ. Κώστα Ψαράκη, στα τηλέφωνα: 28210 88109 και 697833 9077.

Τα λεωφορεία θα αναχωρήσουν από την Πλατεία Δικαστηρίων (μπροστά από την Περιφερειακή Ενότητα Χανίων) στις 9π.μ.



## Παραιτήθηκε ο διευθυντής του Μουσείου Μπενάκη

ΑΠΕ-ΜΠΕ »

Τη λύση της συνεργασίας τους αποφάσισαν "από κοινού" ο διευθυντής του Μουσείου Μπενάκη Ολιβιέ Ντεκός και η διοικητική επιτροπή του Ιδρύματος. Ο Ολιβιέ Ντεκός, πρώην διευθυντής του Γαλλικού Ινστιτούτου της Αθήνας, είχε επιλεγεί για τη διεύθυνση του Μουσείου Μπενάκη έπειτα από διαγωνισμό, και τοποθετήθηκε στη θέση αυτή τον Μάρτιο του 2016. «Εκ μέρους του Μουσείου Μπενάκη, η πρόεδρος της Διοικητικής Επιτροπής κα Αιμιλία Γερούλάνου θα ήθελε να ευχαριστήσει τον κ. Ντεκός για τις υπηρεσίες του και να του ευχηθεί ό,τι καλύτερο για το μέλλον» ενημερώνει με ανακοίνωσή του το μουσείο.



## Πέθανε ο ηθοποιός Πιερ Ετέξ

ΑΠΕ-ΜΠΕ »

Ο Γάλλος ηθοποιός, κλόουν, κινηματογραφιστής και σκιτσογράφος Πιερ Ετέξ πέθανε χθες το πρωί σε ηλικία 87 ετών, δήλωσε η οικογένειά του στο Γαλλικό Πρακτορείο.

«Ο Πιερ Ετέξ δεν είναι πια μαζί μας» δήλωσε η σύζυγός του Οντίλ στο Γαλλικό Πρακτορείο. Ο καλλιτέχνης είχε εισαχθεί επείγοντως χθες το πρωί στο νοσοκομείο, πρόσθεσε.

Χαμηλών τόνων, συνεργάστηκε με τον κινηματογραφιστή Ζακ Τατί ("Ο Θεός μου") και με την καλλιτέχνη του τσίρκου Ανί Φρατελνί, στα χνάρια του Μπάστερ Κίτον και του Τσάρλι Τσάπλιν. «Η κωμωδία είναι το πιο πολύτιμο πράγμα για μένα», είχε εξομολογηθεί πρόσφατα στο Γαλλικό Πρακτορείο.

Ήταν σκηνοθέτης ταινιών όπως οι "Γιογιό" (1965), "Όσο έχουμε την υγεία μας" (1966) ή ακόμη η "Μεγάλη Αγάπη" (1968), που παρέμειναν για καιρό εκτός προβολής λόγω μιας δικαστικής εμπλοκής, προτού η δικαιοσύνη αποδώσει το 2009 στον Πιερ Ετέξ τα συγγραφικά δικαιώματα για πέντε ταινίες μεγάλου μήκους και δύο μικρού μήκους. Οι ταινίες του, στις οποίες ερμηνεύει συνήθως ονειροπαρμένους ήρωες, εγγράφονται στην παράδοση των μετρ κωμικών του βωβού κινηματογράφου, όπως ο Μπάστερ Κίτον, ο Τσάρλι Τσάπλιν, οι Λόρελ και Χάρντι, ο Χάρι Λάνγκκτον, ο Χάρολντ Λόντ ή ο Μαξ Λίντερ.

**Ο συλλογικός τόμος**  
**"Κρήτη - Ελλάδα 1913 - 2013,**  
**100 χρόνια Ένωση"**

**που υλοποιήθηκε με πρωτοβουλία της εφημερίδας "Χανιώτικα νέα" και του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών "Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος"**

**διατίθεται στα γραφεία των "Χ.Ν.", Καραϊσκάκη 49.**

**Τιμή: 15 ευρώ**



ΕΚΘΕΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΤΟ Κ.Α.Μ.

# Το νερό ως πηγή έμπνευσης και μάθησης

ΔΗΜΗΤΡΗΣ  
ΜΑΡΙΔΑΚΗΣ

Να φωτίσει τη πολυδιάστατη υπόσταση του νερού, ως φυσικό και κοινωνικό αγαθό, αλλά και να ξυπνήσει στους θεατές μνήμες και βιώματα που θα αποτελέσουν την πρώτη ύλη για ένα καινοτόμο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, φιλοδοξεί η έκθεση φωτογραφίας με τίτλο “ΦωτογραφίζΟΝΤΑΣ το ΝΕΡΟ” που εγκαινιάστηκε την περασμένη Πέμπτη και θα διαρκέσει έως την Τετάρτη 26 Οκτωβρίου στο Κέντρο Αρχιτεκτονικής της Μεσογείου (Κ.Α.Μ.).



Η έκθεση, που έχει ελεύθερη είσοδο για το κοινό, διοργανώνεται από το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Εδεσσας - Γιαννιτσών, ως εθνικός συντονιστικός φορέας του Θεματικού Δικτύου Εκπαίδευσης “Νερό και βιώσιμη ανάπτυξη”, με συνδιοργανωτές τις Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Χανίων - Γραφεία Σχολικών Δραστηριοτήτων, τον Δήμο Χανίων και την Κ.Ε.Π.Π.Ε.Δ.Η.Χ. - Κ.Α.Μ. και σε συνεργασία με το Κ.Π.Ε. Βάμου, την Περιφέρεια Κρήτης - Π.Ε. Χανίων κ.ά.

Όπως επεσήμανε η υπεύθυνη λειτουργίας του Κ.Π.Ε. Εδεσσας - Γιαννιτσών, Σοφία Θεοδωρίδου, στόχος της έκθεσης είναι να κινητοποιήσει τον επισκέπτη να ταξιδέψει σε προσωπικά βιώματα και μνήμες ακολουθώντας τις διαδρομές του νερού και παράλληλα να αναλογιστεί την πολυδιάστατη “ταυτότητα” του νερού ως φυσικό, δημόσιο, πολιτιστικό, κοινωνικό, οικονομικό και αναντικατάστατο για τη ζωή αγαθό.

«Οι φωτογραφίες προέρχονται από δύο εργαστήρια φωτογραφίας τοπίου που υλοποιήσαμε στο Κ.Π.Ε. Εδεσσας

στα οποία συμμετείχαν εκπαιδευτικοί και ερασιτέχνες φωτογράφοι. Σκοπός των σεμιναρίων ήταν οι συμμετέχοντες αφενός να βελτίωσαν τις φωτογραφικές τους δεξιότητες και αφετέρου να δουν τη φωτογραφία και την εικόνα ως παιδαγωγικό εργαλείο», εξήγησε η κα Θεοδωρίδου.

Τόνισε δε ότι οι μαθητές που θα επισκεφθούν την έκθεση θα συμπληρώσουν μια φόρμα ερωτήσεων όπου θα καταγράψουν εμπειρίες και βιώματα, επιθυμίες και ανάγκες σχετικά με το νερό: «Αυτό που θα καταγραφεί από τα παιδιά θα αποτελέσει τη βάση ώστε οι μαθητές μαζί με τους εκπαιδευτικούς να σχεδιάσουν ένα πολύμηνο πρόγραμμα σχολικών δραστηριοτήτων, που θα κοιτάζει απόλυτα στοχευμένα στις ανάγκες, τις επιθυμίες και τα βιώματα του ατόμου και της ομάδας του».

Η κα Θεοδωρίδου ανέφερε επίσης ότι στον κύκλο των δράσεων που θα πραγματοποιηθούν με πυρήνα την έκθεση φωτογραφίας περιλαμβάνεται ακόμα μια επιμορφωτική ημερίδα για εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας και Δευτερο-

βάθμιας Εκπαίδευσης, με σκοπό τη θεματική ενημέρωσή τους για το νερό και την παιδαγωγική αξιοποίησή του. Η ημερίδα θα πραγματοποιηθεί στο συνεδριακό χώρο του Κ.Α.Μ., στις 18 Οκτωβρίου, στις 5:30 το απόγευμα (οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να δηλώσουν συμμετοχή στις Υπεύθυνες Σχ. Δραστηριοτήτων Π/θμιας και Δ/θμιας Χανίων καθώς υπάρχει μέγιστος αριθμός συμμετοχών 60 άτομα).

«Αξίζει να σημειώσουμε τέλος ότι αυτή την προσπάθεια την αγκάλιασαν σαν συνεργαζόμενοι φορείς όλες οι σχολικές δραστηριότητες των Νομών όλης της Κρήτης, η Περιφερειακή Διεύθυνση Α/βάθμιας και Β/βάθμιας Εκπαίδευσης Κρήτης και τα Κ.Π.Ε. Βάμου και Ιεράπετρας-Νεάπολης», ανέφερε η κα Θεοδωρίδου, ενώ καταλήγοντας ευχαρίστησε ιδιαίτερα για τη συμβολή τους την υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων Αρετή Μαρματάκη και τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας, τη Διεύθυνση Α/βάθμιας και την υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων Ελένη Καβαζίδου, τον Δήμο Χανίων και την Κ.Ε.Π.Π.Ε.Δ.Η.Χ. - Κ.Α.Μ.

ΕΚΘΕΣΗ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ

## “Νεώριον τέχνης” στην Πύλη Σαμπιονάρα

Με μία εικαστική έκθεση των μελών του στην Πύλη Sab-bionara ξεκινάει τη δράση του ο Παγκρήτιος Σύλλογος Εικαστικών Δημιουργών “Νεώριον Τέχνης”. Τα εγκαίνια της έκθεσης, που συνδιοργανώνεται με τον Δήμο Χανίων και την Κ.Ε.Π.Π.Ε.Δ.Η.Χ. - Κ.Α.Μ, θα πραγματοποιηθούν το Σάββατο 22 Οκτωβρίου στις 8μ.μ.

Όπως επισημαίνεται στο σχετικό δελτίο Τύπου, «το “Νεώριον Τέχνης” φιλοδοξεί να συμβάλει στο πολιτισμικό γίγνεσθαι του τόπου μας προβάλλοντας το έργο εικαστικών δημιουργών απ’ όλη την Κρήτη, με ποικίλες προτάσεις και εμπνευσμένες ιδέες που εκφράζονται μέσα από τη ζωγραφική, την αγιογραφία, τη φωτογραφία, τη χαρακτική, τη γραφιστική, των κατασκευών και όποιας άλλης μορφής εικαστικής τέχνης».

Συμμετέχουν οι καλλιτέχνες: Βεργανελάκη - Κοτσιφάκη Αναστασία, Βογιατζή Μαγδαληνή, Γαλανάκη Αθηνά, Δασκαλάκη Σοφία, Ζήκου Χρυσούλα, Κανελλοπούλου - Ζαμπετάκη Θεοδώρα, Καπαγιωρίδου Χρυσή, Καπαγιωρίδης Δημήτρης, Καποκαβάδης Αλέξανδρος, Κοτρώτσος Βασίλης, Κτιστάκη Ασπασία, Λουπάσης Ιωάννης, Μπλαζάκης Νίκος, Ουσταμωλάκη Ευφροσύνη, Ομάρ, Παπουτσάκης Νίκος, Περαντωνάκης Παναγιώτης, Πισώνης Βασίλης, Ρεθεμιωτάκη Βάσω, Σπανάκης Κώστας, Τουζλούκωφ Τατιάνα, Φαλκώνης Μιχαήλ, Χαραλαμπίδης Μάνος. Διάρκεια έκθεσης: 22 έως 30 Οκτωβρίου. Ώρες λειτουργίας: Καθημερινά 10:30π.μ. - 1:30μ.μ. και 6:30 - 9:30μ.μ. Είσοδος ελεύθερη.

ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΟ ΝΕΩΡΙΟ ΜΟΡΟ

## “Ο Φύλακας της ψυχής”

Ομαδική έκθεση ζωγραφικής με τίτλο “Ο Φύλακας της ψυχής - The soul Keeper” εγκαινιάζεται Δευτέρα 17 Οκτωβρίου στις 7:30μ.μ. στον Ιστιοπλοϊκό Ομίλο Χανίων, Νεώριο Μόρο.



Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι την Κυριακή 23 Οκτωβρίου.

Συμμετέχουν οι καλλιτέχνες Θανάσης Στεργίου, Σοφία Δατσέρη και Κατερίνα Δραμνιτινού.

Επιμέλεια έκθεσης: Δήμητρα Πατέρα.

Όπως αναφέρεται στο σχετικό δελτίο Τύπου: «τρεις ζωγράφοι που με τα έργα τους μας οδηγούν σε μια συνομιλία με τον βαθύτερο εαυτό μας. Στέργιου, Δατσέρη, Δραμνιτινού έρχονται να ορίσουν ξανά τη σχέση μας με τη ψυχή. Αλλωστε το μέγεθος της ψυχής μας είναι αυτό που μας καθορίζει».

## Νέες εκθέσεις στη Δημοτική Πινακοθήκη της Αθήνας

ΑΠΕ-ΜΠΕ »

Η Δημοτική Πινακοθήκη της Αθήνας είναι αποφασισμένη να γίνει «σημείο αναφοράς στη ζωή της πόλης, με πρόσβαση στον πολιτισμό για κάθε παιδί και ενήλικο από όποια γειτονιά κι αν προέρχεται» δήλωσε ο δήμαρχος Αθηναίων Γ. Καμίνης στην παρουσίαση του προγράμματος της νέας σεζόν. Και μοιάζει να κάνει επανεκκίνηση, έπειτα από μια περίοδο στασιμότητας.

Με ελάχιστα οικονομικά μέσα για παραγωγές εκθέσεων, αλλά με κοινωνική δικτύωση και καλλιτεχνικό διευθυντή τον Ντέννι Ζαχαρόπουλο, συνεργασίες με φορείς πολιτιστικούς και εκπαιδευτικούς -όπως την Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, το Πανεπιστήμιο Πατρών και Πανεπιστήμια

του εξωτερικού- η Δημοτική Πινακοθήκη φαίνεται ότι αναβαθμίζεται.

Οι δράσεις της, στα κτήρια της πλατείας Αυδή στο Μεταξουργείο, ξεκίνησαν χθες, Παρασκευή, με την έκθεση «Θεόφραστος Τριανταφυλλίδης - Ένα άλλο Τριάντα στη ζωγραφική» για έναν μείζονα ζωγράφο του μεσοπολέμου (γεννήθηκε το 1881 και πέθανε το 1955) τον πιο «θεληματικά άσπιο από τους σημαίνοντες», πασίγνωστο και σεβαστό μεταξύ των ομοτέχνων του. «Έναν καλλιτέχνη που δεν ανήκει στην ελληνοκεντρική γενιά του τριάντα γι’ αυτό και περιθωριοποιημένο για μεγάλο διάστημα. Με τον Τριανταφυλλίδη, η τέχνη αποκτά όλο το κοινωνικό της περιεχόμενο, αποδύομενη κάθε ηθογραφία, φλυαρία, σχόλιο, κου-

τσομπολιό ή διακόσμηση» τονίζει ο Ντέννι Ζαχαρόπουλος.

Τη σκυτάλη παίρνει η εξίσου ενδιαφέρουσα φωτογραφική έκθεση “Ανικνεύσεις: φωτογραφικά αρχεία Αρχαία Ζωής”, όπου 14 Έλληνες και Ούγγροι καλλιτέχνες επεξεργάζονται με ευαισθησία ψηφιοποιημένο αρχειακό υλικό με θέμα τη ζωή των Ελλήνων της Ουγγαρίας και ουγγρικών οικογενειών μέχρι σήμερα, παρεμβάλλοντας στο ντοκουμέντο τη μυθοπλασία, την κινούμενη εικόνα στην φωτογραφία. Μια διαδικασία μνήμης και λήθης και μια πρακτική παρέμβασης όπως τη χειρίζονται οι καλλιτέχνες από τη δεκαετία του ’70. Η έκθεση εγκαινιάζεται στις 19/10 στο παλιό κτίριο της Δημοτικής Πινακοθήκης στην Πειραιώς.



ΣΤΟ ΓΙΑΛΙ ΤΖΑΜΙΣΙ

## Εκθεση ζωγραφικής

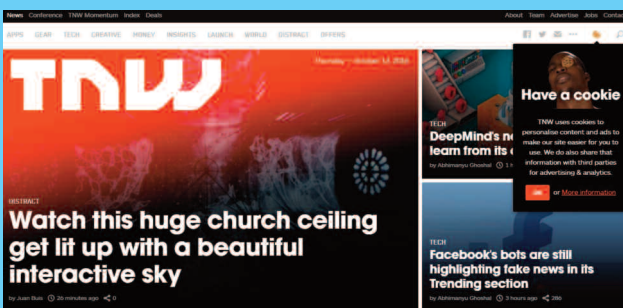
Εκθεση ζωγραφικής των Marcella Licheri - Χατζηδάκη και John Tierney θα πραγματοποιηθεί στο Γιαλί Τζαμισί από τις 22 έως τις 27 Οκτωβρίου. Τα εγκαίνια της έκθεσης θα γίνουν το επόμενο Σάββατο στις 7 το απόγευμα.

Η έκθεση θα λειτουργεί καθημερινά 11 π.μ. - 2 μ.μ. και 6 μ.μ. - 10 μ.μ.



## σερφ@ρίσματα

Της ΜΑΡΙΑΣ ΜΥΣΤΑΚΙΔΟΥ



## Τεχνολογικό

http://thenextweb.com

Σας αρέσει η τεχνολογία; Πολύ ωραία. Αν θέλετε να ενημερώνεστε καθημερινά για οτιδήποτε νέο συμβαίνει στον χώρο, τότε αυτός είναι ο ιδανικός ιστότοπος για να ξεκινήσετε. Εκατομμύρια επισκέπτες "μπαίνουν" εδώ κάθε μήνα και θεωρούν το site "διαμάντι" όσον αφορά τα τεχνολογικά νέα. Γκάτζετ, νέες κυκλοφορίες, παιχνίδια, software, υπηρεσίες web και ένα σωρό ακόμα, σας περιμένουν να τα ανακαλύψετε. Μαζί θα βρείτε και διάφορα προϊόντα που αφορούν το lifestyle. Αν λοιπόν η τεχνολογία είναι από τις αγαπημένες σας ασχολίες, τότε μην παραλείψετε να του ρίξετε μια ματιά.



## Μουσείο Τυριού

www.cheesemuseumamsterdam.com

Βρίσκεται στο Αμστερντάμ και μπορεί να ακούγεται παράξενο, αλλά είναι πέρα για πέρα αληθινό! Ενα μουσείο, αφιερωμένο σε μια μεγάλη λατρεία πολλών, το τυρί, έχει ανοίξει τις πύλες του (φυσικές και διαδικτυακές) για όσους δεν μπορούν να ζήσουν χωρίς τη λαχταριστή λικουδιά. Στόχος του μουσείου είναι να μάθει στους επισκέπτες του την ιστορία του τυριού -πώς πρωτοφτιάχτηκε, πώς διαφοροποιούνται οι γεύσεις κ.λπ.- αλλά παράλληλα δίνει την δυνατότητα σε όλους να δοκιμάσουν εξαιρετικά τυριά της Ολλανδίας και όχι μόνο.

Για όσους το επισκεφθούν διαδικτυακά, οι δημιουργοί του site προνόησαν για Online shop, που σημαίνει ότι μπορείτε να παραγγείτε ότι θέλετε και να το απολαύσετε στο σπίτι σας. Νόστιμο;



## Ζωγραφική με... φωτιά

www.escapemotions.com/experiments/flame/index.php

Αυτό τώρα είναι ένα site πολύ... φλογερό. Σας δίνει την δυνατότητα να ζωγραφίσετε με φωτιά! Κουνώντας το ποντίκι ξεκινάτε τη ζωγραφιά, ενώ σας δίνονται και διάφορες επιλογές "εφέ" για να δημιουργήσετε το... αριστούργημά σας. Είναι ό,τι πρέπει για τις ώρες που βαριέστε θανάσιμα, περιμένετε κάτι αλλά δεν θέλετε να απασχοληθείτε με κάτι σοβαρό, και προτιμάτε κάτι ανάλαφρο.

## ΣΤΟ ΜΕΓΑΡΟ ΠΑΝΘΕΟΝ

## “Η Ρομαντική μου Ιστορία”

Το βραβευμένο θεατρικό έργο του D.C. Jackson με τίτλο “Η Ρομαντική μου Ιστορία” μετά την επιτυχημένη του έναρξη, ξαναπαρουσιάζεται στα Χανιά από τη θεατρική ομάδα Drama Gang σήμερα Σάββατο και αύριο Κυριακή στις 9:30μ.μ. στον Αρμονικό Πολυχώρο Φspace Κριάρη 40, Μέγαρο Πάνθεον (5ος όροφος).

Σκηνοθεσία: Νικολέτα Μπουλταδάκη, Μετάφραση: Κοραλία Σωτηριάδου.

Παίζουν οι ηθοποιοί: Μανώλης Ντουκάκης, Νατάσσα Βολουδάκη, Νικολέτα Μπουλταδάκη, Μαρία Ταξιντάρη, Χρυσούλα Λιγγερίδου, Γιώργος Μαρκουλάκης, Αποστόλης Λάλος, Guest star: Νεκτάριος Πόγκας.

Γενική είσοδος 6 €. Κρατήσεις θέσεων : 6937 247 940.



## ΣΤΟ ΣΤΟΥΝΤΙΟ “ΟΞΩ ΝΟΥ”

## “Μαλαματένιος αργαλειός και φιλντισένιο χτένι”



Παράσταση με το παραμύθι “Μαλαματένιος αργαλειός και φιλντισένιο χτένι” θα δοθεί σήμερα Σάββατο, αύριο Κυριακή και το Σαββατοκύριακο 22-23 Οκτωβρίου στις 5:30μ.μ. στο στούντιο “ΟΞΩ ΝΟΥ”, στα Ταμπακαριά από το “Θέατρο του παπουτσιού πάνω στο δέντρο”.

Η παράσταση έχει αποσπάσει τιμητική διάκριση στο 3ο Διεθνές Φεστιβάλ Θεάτρου Δρόμου στην Αθήνα και απευθύνεται σε παιδιά 5 - 12 ετών.

Κείμενο: Μαρία Παπαλέξη, Σκηνοθεσία - Μουσική επιμέλεια: Βαλεντίνα Παπαδημητράκη, Σκηνικά - Κοστούμια: Εμμα Μολλέ, Μουσική διδασκαλία: Ελλη Βασιλάτου.

Ερμηνεία: Βαλεντίνα Παπαδημητράκη. Λύρα, λαούτο, πνευστά, κρουστά: Αλέξανδρος Ιερωνυμίδης.

Τιμή εισιτηρίου: 6 ευρώ (Αγ. Κυριακής 29, Ταμπακαριά - Χαλέπα).

Απαραίτητη η κράτηση θέσεων στα τηλ.: 6945032304, 2821045585.

## ΣΤΑ ΚΕΡΑΜΕΙΑ

## Συναυλία Δημήτρη Ζερβουδάκη

Συναυλία του Δημήτρη Ζερβουδάκη θα γίνει αύριο Σάββατο στον νέο χώρο πολιτισμού “Νεράιδες” στα Κοντόπουλα Κεραμειών.

«Για ένα βράδυ θα ζωντανέψουν οι μελωδίες, τα λόγια, τα ποιήματα και η “επικοινωνία” με τραγούδια που αγαπήθηκαν μες στα χρόνια. Η Ανατολή συναντά τη Δύση, με έναν μοναδικό τρόπο που ο Δημήτρης γνωρίζει καλά. Εναν τρόπο που υπηρετεί ακόμη καλύτερα με τη φωνή του», αναφέρεται σε σχετική ανακοίνωση. Οι πόρτες ανοίγουν στις 6μ.μ. Η συναυλία ξεκινά στις 7μ.μ. Γενική Προπώληση: 10 ευρώ.

Ταμείο: 12 ευρώ. Παιδιά κάτω των 12 ετών, είσοδος δωρεάν. Προπώληση: Χανιά: Ιστιοπλοϊκός Ομίλος Χανίων (Ενετικό Λιμάνι Χανίων), Τυποβιβλιοχαρτεμπορική Πελεκανάκη (Χάληδων 89).

## ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΚΥΔΩΝΙΑ

## Μουσική συνάντηση με τη Φένια Χρήστου

Ανοιχτή μουσική συνάντηση με τη Φένια Χρήστου με τίτλο “Μουσική και Δράση” διοργανώνει η Εταιρεία Θεάτρου “Μνήμη” τη Δευτέρα 17 Οκτωβρίου, 5:30μ.μ. - 7μ.μ. στο θέατρο Κυδωνία. Η μουσικός θα παρουσιάσει μια δική της προσέγγιση στη χρησιμοποίηση της φωνής και του σώματος ως μουσικά όργανα και την αρμονική ένταξη τους μέσα στον λόγο. Η συνάντηση θα είναι ανοιχτή σε όλους τους ηθοποιούς και μαθητές των δραματικών σχολών της πόλης μας αλλά και σε κάθε ενδιαφερόμενο.

Είσοδος ελεύθερη.





## Αφορμή

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ  
yannis.kalo@gmail.com • no14me.blogspot.gr/

# Το Μυστήριο του Κίτρινου Δωματίου

» Gaston Leroux (μτφρ. Βαγγέλης Γιαννίσης, εκδόσεις Διόπτρα)

Και τι δεν έχουν σκαρφιστεί οι συγγραφείς αστυνομικής λογοτεχνίας· απίθανες εξιχνιάσεις, εξοργιστικά ευρήματα, διόλου πειστικά γεφυρώματα πλοκής, ακραία βία και σεξουαλικά στιγμιότυπα, χάρτινους ήρωες, καταφυγή στην ατμοσφαιρικότητα. Συνεχώς εμφανίζονται, και προωθούνται ως το επόμενο μεγάλο όνομα, συγγραφείς μάλλον μέτριοι, που σπάνια έχουν να επιδείξουν παραπάνω από ένα ενδιαφέρον μυθιστόρημα, μετά ακολουθούν τα συμβόλαια και η μανιέρα. Μοιάζει, οι ίδιοι οι συγγραφείς και οι αναγνώστες λάτρες του αστυνομικού, να αντιμετωπίζουν το είδος ως λογοτεχνικό αποαίδι, χωρίς καμιά απαίτηση για υπέρβαση.

Κάπου στις αρχές του προηγούμενου αιώνα, ο Γάλλος Γαστόν Λερού εγκαταλείπει τη δημοσιογραφία και αρχίζει να γράφει μυθιστορήματα, συστήνοντας στο κοινό τον δημοσιογράφο-ντετέκτιβ Ζοζέφ Ρουλεταμπίλ, το Μυστήριο του Κίτρινου Δωματίου αποτελεί το λογοτεχνικό του ντεμπούτο, και τι ντεμπούτο! Σήμερα, πάνω από εκατό χρόνια μετά, η ανάγνωση του συγκεκριμένου μυθιστορήματος αποπνέει μια γλύκα παρόμοια με εκείνη της θέασης μιας ασπρόμαυρης ταινίας σε έναν θερινό κινηματογράφο, μια αίσθηση χαμένης αθωότητας. Ένα εγκεφαλικό παιχνίδι, μια ιστορία που δικαιούται ως χαρακτηρισμό τη λέξη μυστήριο.

**Είμαι βαθιά συγκινημένος που επιτέλους ξεκινώ την αφήγηση των απίστευτων περιπετειών του Ζοζέφ Ρουλεταμπίλ. Εως σήμερα, ο ίδιος είχε τόσο σθεναρά αντιταχθεί στην εξιστόρησή τους, που πίστευα ότι δεν θα είχα ποτέ την ευκαιρία να δημοσι-**

**εύσω την πιο παράξενη αστυνομική ιστορία των τελευταίων δεκαπέντε ετών: θεωρούσα έτσι, σχεδόν δεδομένο ότι η κοινή γνώμη δεν θα μάθαινε ποτέ ολόκληρη την αλήθεια της περίφημης υπόθεσης, γνωστής και ως Το Κίτρινο Δωμάτιο, μιας υπόθεσης που είχε ως επακόλουθο πολλά μυστηριώδη, σκληρά και συγκλονιστικά δράματα με τα οποία ο φίλος μου αναμείχθηκε εξίσου.**

Ο Δόκτωρ Στάνγκερσον έχει αποσυρθεί μαζί με την κόρη του στην εξοχή, μακριά από το Παρίσι των περισπασμών και των αδιάκριτων βλεμμάτων, και δουλεύει πάνω σε πειράματα σχετικά με τη διάσπαση της ύλης. Ενα βράδυ, μετά από ακόμα μία κοπιαστική μέρα στο εργαστήριο, η δεσποινίς Στάνγκερσον αποσύρεται στο δωμάτιο της, λίγη ώρα αργότερα ακούγονται οι απεγνωσμένες κραυγές της, ο πατέρας της και οι επιστάτες θα φτάσουν στο δωμάτιό της, η πόρτα είναι κλειδωμένη, όταν τη σπάσουν θα ανακαλύψουν το αιμόφυρτο σώμα της νεαρής, η οποία έχει λιποθυμήσει, αλλά δεν θα βρουν πουθενά τον δράστη. Ποιος ήταν ο δράστης και κυρίως πώς κατάφερε να διαφύγει από το κλειδωμένο Κίτρινο Δωμάτιο;

Η υπόθεση θα συγκλονίσει το Παρίσι, θα κατακλύσει τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων και θα σημάνει συναγερμό στις δικητικές αρχές. Ο νεαρός Ζοζέφ Ρουλεταμπίλ, χωρίς να του το ζητήσει κανείς, από προσωπική επιθυμία διαλεύκανσης της αλήθειας και ακλόνητης πίστης στις προσωπικές του ικανότητες, θα ανακατευτεί στην έρευνα και θα επιχειρήσει να καταδείξει τον ένοχο. Την αφήγηση της υπόθε-



σης, χρόνια μετά, θα αναλάβει ο συγγραφέας, όταν πια ο ντόρος έχει κατακαθίσει και τα στοιχεία μπορούν άφοβα να βγουν στην επιφάνεια.

Είναι συγκινητική η επιθυμία του συγγραφέα να δικαιολογήσει λογοτεχνικά το κάθε στοιχείο που παρουσιάζει, δίνοντας ανθρώπινη διάσταση στον παντογνώστη αφηγητή του, παρεμβάλλοντας στο σώμα της αφήγησης πρακτικά δικαστηρίων, αποκόμματα εφημερίδων και σελίδων από το προσωπικό ημερολόγιο του Ρουλεταμπίλ. Ο Λερού, σαν έμπειρος χαρτοπαίκτης, εμφανίζει τα χαρτιά του σιγά σιγά, δεν προδίδει το φύλλο του, αφήνει όλα τα ενδεχόμενα ανοικτά μέχρι το τέλος, όταν και έρχεται να παρουσιάσει το σύνολο από τα κομμάτια του παζλ, τα οποία αφαίρεσε ξεκινώντας να διηγείται την ιστορία του.

Δεν ξέρω αν πρόκειται για ένα από τα εκατό καλύτερα μυθιστορήματα μυστηρίου όλων των εποχών, δεν ξέρω αν έχει και σημασία κάτι τέτοιο. Σημασία έχει η δεδομένη αναγνωστική απόλαυση, και αυτό αρκεί.

ΣΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

## Παρουσίαση Βιβλίου Χρήστου Μαχαιρίδη

Το νέο βιβλίο του ιστορικού ερευνητή και συγγραφέα Χρήστου Μαχαιρίδη με τίτλο: “Οι φωτογράφοι των Χανίων” και υπότιτλο “Παγώνοντας τον χρόνο και την Ανοιξη της Κρητικής Πολιτείας” θα παρουσιαστεί τη Δευτέρα 17 Οκτωβρίου και ώρα 7:30μ.μ., στο Πνευματικό Κέντρο Χανίων. Την παρουσίαση θα κάνουν οι Μανόλης Μανούσας-Κας ιστορικός ερευνητής, Δημήτρης Νικολακάκης πρόεδρος της Ένωσης Πνευματικών Δημιουργών Χανίων και δρ Κωνσταντίνος Φουρναράκης φιλόλογος.

Την εκδήλωση διοργανώνουν η Περιφερειακή Ενότητα Χανίων και η Ένωση Πνευματικών Δημιουργών Χανίων.





επικοινωνείτε μαζί μας στο  
diadromes@haniotika-nea.gr



## Βιβλία

### Αστραφτερά

### πεδία

Σώτη Τριανταφύλλου

Εκδότης: Πατάκης



Αυτό το βιβλίο είναι μια περιδιάβαση στο Παρίσι και στην Αθήνα· μια διαδρομή, γεμάτη παρακάμψεις, στα ευμετάβλητα τοπία των εσωτερων πόλεων· στη σιωπή των

προαστίων· στις ακτές. Η Νέα Υόρκη, το Λος Αντζελες, το Νηπτρόιτ βρίσκονται εδώ σε δεύτερο πλάνο, μολονότι έζησα μεγάλο μέρος της ζωής μου στις αμερικανικές πόλεις και στον ενδιάμεσο χώρο, στους αυτοκινητοδρόμους και στα μοτέλ. Στα Αστραφτερά πεδία ο προορισμός λείπει· στη διαδρομή γίνεται λόγος για τη λογοτεχνία, για τη νιότη, την πολιτική, την ιστορία, τη διεθνή στρατηγική, τον έρωτα, την ποίηση, το ροκ εντ ρολ, τον θάνατο και την αυτοκτονία· γίνεται συχνά λόγος για τον θάνατο και την αυτοκτονία· πολύ συχνά. Δεν ξέρω γιατί· δεν σκοπεύω να αυτοκτονήσω προς το παρόν· τις περισσότερες μέρες, μάλιστα, είμαι εκστατικά ευτυχισμένη.

Παρ’ όλα αυτά, έγραψα τα Αστραφτερά πεδία για τους νεκρούς· όχι ότι έχει κάποια σημασία γι’ αυτούς. Έχει για μένα· ώσπου να εκδοθεί το βιβλίο θα έχουν, σίγουρα, προστεθεί κι άλλοι θάνατοι, κι άλλες απώλειες. Τα Αστραφτερά πεδία είναι το είδος του βιβλίου που μπορεί να συνεχιστεί μέχρι το άπειρο ή μέχρι τον θάνατο του συγγραφέα: περιλαμβάνει σκέψεις, ιστορίες, αποσπάσματα μυθοπλασίας, αναμνήσεις από το παρελθόν και, κατά κάποιον τρόπο, αναμνήσεις από το μέλλον.

### Αγνή

Τζόναθαν Φράντζεν

μετάφραση: Γιώργος - Ικαρος Μπαμπασάκης

Εκδότης: Ψυχογιός



Η νεαρή Πιπ Τέιλορ δεν ξέρει ποια είναι. Ξέρει ότι το πραγματικό της όνομα είναι Πιούριτι, ότι έχει φορτωθεί μ’ ένα φοιτητικό δάνειο 130.000 δολαρίων, ότι κάνει παρέα με αναρχικούς στο Όκλαντ και ότι η σχέση της με τη μητέρα της είναι καταστροφική. Αλλά δεν έχει την παραμικρή ιδέα ποιος είναι ο πατέρας της, γιατί η μητέρα της επέλεξε μια απομονωμένη ζωή με ένα επινοημένο όνομα. Και τότε εμφανίζεται ένας Γερμανός ακτιβιστής που οδηγεί την Πιπ στα άδυτα μιας οργάνωσης που εμπορεύεται τα μυστικά του κόσμου, συμπεριλαμβανομένου του μυστικού της καταγωγής της Πιπ. Η οργάνωση αυτή είναι γέννημα του Αντρέα Γουλφ, ενός χαρισματικού προβοκάτορα που έγινε γνωστός ύστερα από την πτώση του τείχους του Βερολίνου. Ο Αντρέα ελκύεται από την Πιπ για λόγους ακατανόητους από εκείνη και η ένταση των δικών της συναισθημάτων απέναντί του ανατρέπει τις συμβατικές απόψεις της για το καλό και το κακό.

### Ένα δράμι

### δύναμης

Γεώργιος Ελ. Τζίτζικακής

Εκδότης: Ωκεανίδα



Καστοριά - Βόλος - Χανιά - Αθήνα, το οδοιπορικό επιβίωσης ενός παιδιού στους δρόμους. Με άλλο όνομα τον φώναζε η μάνα του, η Καλλιόπη, με άλλο τον

έμαθε η νύχτα να απαντά. Ο ήρωάς μας θα δώσει τη μεγαλύτερη μάχη του για να κρατήσει ζωντανό το παιδί που κουβαλά κρυμμένο μέσα του. Ποτέ δεν ξέχασε το άδικο που τον στιγμάτισε, και σήμερα, χρόνια μετά, το ίδιο αγρίμι μέσα του ζητά να αναμετρηθεί με την κόλαση για να βρει λύτρωση και ελπίδα για αγάπη. Όταν τα ‘χεις χάσει όλα, όταν όση δύναμη κι αν έχεις νιώθεις πως δεν αρκεί, κάνεις κουράγιο, τόσο πολύ κουράγιο, που ούτε κι εσύ ο ίδιος δεν πιστεύεις στις αντοχές σου· εκείνες τις στιγμές όμως, μονάχα ένα δράμι δύναμης σου λείπει για να συμπληρώσεις την ισχύ σου, να αντεπιτεθείς και ν’ αλλάξεις ολόκληρη τη ζωή σου. Μονάχα ένα δράμι...

### Τα ψηλά Βουνά

### της Πορτογαλίας

Γιαν Μαρτέλ

μετάφραση: Εφη Τσιρώνη

Εκδότης: Ψυχογιός



ταφέρει να το βρει· θα μπορούσε να επαναπροσδιορίσει την Ιστορία. Τριάντα πέντε χρόνια αργότερα, ένας Πορτογάλος παθολογοανατόμος, φανατικός αναγνώστης των βιβλίων μυστηρίου της Αγκάθα Κρίστι, θα βρεθεί αντιμέτωπος με μια περίεργη κατάσταση, απόρροια της αποστολής του Τομάς.

Πενήντα χρόνια μετά, ένας Καναδός γεροισιαστής, θρηνώντας την απώλεια της πολυαγαπημένης του συζύγου, βρίσκει καταφύγιο στο χωριό των προγόνων του στη βόρεια Πορτογαλία. Μαζί του όμως έχει μια πολύ ασυνήθιστη παρέα: έναν χιμπατζή. Εκεί, η αιωνόβια αποστολή θα φτάσει στην αναπάντεχη ολοκλήρωσή της.

Τα Ψηλά Βουνά της Πορτογαλίας· περιπέτεια αναζήτησης, ιστορία φαντασμάτων και σύγχρονος μύθος μαζί· είναι μια οδυνηρή εξερεύνηση της μεγάλης αγάπης και της μεγάλης απώλειας. Κείμενο γεμάτο τρυφερότητα, χιούμορ και ανεξάντλητες εκπλήξεις, καλεί τον αναγνώστη σε ένα οδοιπορικό στην Πορτογαλία του περασμένου αιώνα αλλά και σε μια χαρτογράφηση της ανθρώπινης ψυχής.



ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΠΟΥ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΘΗΚΑΝ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΜΑΣ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ - ΣΠΟΥΔΕΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ  
ΚΩΝΣΤΑΣΕΛΕΝΗ  
ΦΟΥΝΤΟΥΛΑΚΗ

# Πρώτη φορά... Χανιά

**Μέχρι πρόσφατα οι περισσότεροι δεν είχαν έλθει ποτέ στην Κρήτη ή αν είχαν επισκεφθεί κάποτε τα Χανιά, αυτό ήταν για λίγες ημέρες διακοπών. Αποφάσισαν να εγκατασταθούν κυρίως για λόγους επαγγελματικών. Φεύγοντας από την Αθήνα ή από άλλες πόλεις της Ελλάδας δεν γνώριζαν τι ακριβώς θα συναντήσουν, τι θα πρεπε να περιμένουν. Πλέον έχοντας περάσει ένα πρώτο διάστημα μιλούν στις “διαδρομές” για τη νέα τους ζωή στα Χανιά.**

Η ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΣ

**«Θέλω να ανακαλύψω την Κρήτη»**

Ευδιάθετη, χαρούμενη που βρίσκεται στην Κρήτη και για τη δουλειά της η Κωνσταντίνα Παπαρηγοπούλου από τη Λαμία βρέθηκε στα 37 της, πρώτη φορά να διορίζεται αναπληρώτρια νηπιαγωγός στα Χανιά και να τοποθετείται στα Δράμια.

Μετά από χρόνια στην ιδιωτική εκπαίδευση, τις περισσότερες φορές με πολύ χαμηλούς μισθούς και ελλιπή ασφάλιση, η Κωνσταντίνα βρέθηκε στα Χανιά περισσότερο από τύχη.

«Για 10 χρόνια έκανα τα χαρτιά μου στην περιοχή της Φθιώτιδας γύρω από τη Λαμία αλλά ποτέ δεν με έπαιρναν. Φέτος με τη βοήθεια μιας φίλης έκανα τα χαρτιά μου πάλι αλλά δήλωσα και την Κρήτη καθώς μου είπε ότι η περιοχή αυτή έχει ανάγκη από κόσμο. Δεν είχα κάτι που να με κρατάει στη Λαμία έτσι όταν μου ανακοίνωσαν ότι τοποθετήθηκα στην Κρήτη το αποφάσισα» λέει η νηπιαγωγός. Χαρακτηριστικά ο αδελφός της την παρακίνησε να φύγει από τη Λαμία για να αλλάξει παραστάσεις.

«Ο τόπος που γεννιέσαι και μεγαλώνεις είναι πάντα ο αγαπημένος σου αλλά ήθελα να δω και κάτι άλλο. Το κλίμα που συνάντησα; Πάρα πολύ καλό από την ιδιοκτήτρια του σπιτιού

μου στο Ακρωτήριο που με βοήθησε πολύ, μέχρι τους συναδέλφους, μόνο θετικά λόγια έχω να πω. Πάντα υπάρχουν και πράγματα που μπορεί να μην σου αρέσουν αλλά τα Χανιά και η Κρήτη πιστεύω ότι είναι ένας ευλογημένος τόπος» αναφέρει η ίδια και σημειώνει ότι το βασικό όταν πηγαίνεις σε ένα διαφορετικό τόπο είναι «να έχεις καλή διάθεση, να είσαι αισιόδοξη και να μην είσαι μίζερος. Αν τα έχεις αυτά, δεν πιστεύω ότι θα έχεις πρόβλημα».

Η Κωνσταντίνα ανυπομονεί να γνωρίσει περισσότερο την Κρήτη, την πόλη των Χανίων, την ύπαιθρο. «Το διάστημα που θα παραμείνω, σίγουρα θέλω να δω πολλά πράγματα. Μου έχουν πει για την κρητική κουζίνα... Κατ' αρχήν δεν θέλω να το παινεύω αλλά μαγειρεύω πολύ ωραία (γέλια) και η γιαγιά μου είναι Κωνσταντινοπουλίτισσα επομένως όπως αντιλαμβάνεσαι έχω πολύ καλές ρίζες. Γενικά θέλω να ανακαλύψω την Κρήτη».

Με καλή διάθεση και όρεξη για δουλειά η Κ. Παπαρηγοπούλου άφησε τη Λαμία και εγκαταστάθηκε στα Χανιά υπηρετώντας στο νηπιαγωγείο στα Δράμια Αποκορώνου.



Η ΔΑΣΚΑΛΑ

**«Το επέλεξα και δεν το μετάνιωσα»**

«Δήλωσα συνειδητά τα Χανιά γιατί είχα ακούσει πολύ καλά λόγια για την πόλη» μας λέει η Ελένη Σπυριδοπούλου δασκάλα στο Δημοτικό Σχολείο Αγ. Μαρίνας. Και όταν είδε την τοποθέτηση της στην επιλογή της... «υπήρχε μεγάλος ενθουσιασμός από όλους (φίλους, συγγενείς) και αυτό είναι ειλικρινές! Μόνο η γιαγιά μου λίγο στεναχωρήθηκε γιατί της φάνηκε μακριά».

Στην Κρήτη είχε ξαναβρεθεί ως μαθήτρια στην 7ήμερη του σχολείου της όπου είχε πάρει μία μικρή γεύση από τα Χανιά. Έτσι η πρώτη εντύπωση μόλις έφτασε στην πόλη ένα πρωινό του Σεπτεμβρίου θα της μείνει αξέχαστη. «Φτάσαμε το χάραμα να χαράζει, με τον ήλιο να πέφτει στο λιμάνι και ένιωσα σαν να βρισκόμουν σε διακοπές! Είχα ξεχάσει ότι είχα έλθει για δουλειά, για να βρω σπίτι, ότι έπρεπε να οργανωθώ!» θυμάται η εκπαιδευτικός.

Και τα δύσκολα ξεκίνησαν σχεδόν αμέσως με τη εύρεση σπιτιού. «Μας ταλαιπώρησε πάρα πολύ, ήταν δύσκολο ακόμη και το να βρούμε πού θα μείνουμε μέχρι να βρούμε σπίτι γιατί τα ξενοδοχεία δεν είχαν διαθεσιμότητα επειδή είχε πάρα πολύ τουρισμό. Στο κέντρο δεν βρήκαμε κάτι αξιόλογο, ενώ αν βρήκαμε κάτι ήταν πάρα πολύ ακριβό. Τελικά σταθήκαμε τυχεροί και βρήκαμε κατοικία στο Καλαμάκι. Είναι πολύ σημαντικοί οι χρόνοι που πρέπει να τα κάνεις όλα αυτά, γιατί την ώρα που αναζητείς σπίτι, πρέπει να ετοιμάζεσαι και για το σχολείο αφού έχεις ευθύνη απέναντι στα παιδιά» λέει η συνομιλήτριά μας.

Το ζήτημα της αντιμετώπισης των καθημερινών εξόδων για έναν αναπληρωτή είναι μεγάλο καθώς δεν είναι μόνιμος, δεν πληρώνεται το καλοκαίρι. «Πρέπει να έχεις budget από την προηγούμενη χρονιά γιατί ξεδοεύεται ένας ολόκληρος μισθός για τη μετακίνηση και το σπίτι» λέει η Ελένη συμπληρώνοντας... «Όσο για το κόστος ζωής...για την ώρα δεν βλέπω μεγάλη διαφορά σε

σύγκριση με άλλες περιοχές της χώρας».

Την ρωτάμε για πράγματα που της έχουν κάνει εντύπωση στην Κρήτη. Μήπως η κρητική διάλεκτος και προφορά; «Μου το έλεγαν οι συναδέλφοι για την προφορά και τον ιδιαίτερο λόγο των Κρητικών αλλά δεν βλέπω κάτι φοβερό.

Πέρα από 1-2 παιδιά που λένε κάποιες λέξεις, δεν έχω παρατηρήσει κάτι ιδιαίτερο. Αυτό που μου αρέσει πολύ είναι οι μαντινάδες! Τις πρώτες ημέρες όταν περπατούσα στους δρόμους της πόλης με τον πατέρα μου, μας σταμάτησε ένας παππούς! Μας είπε ότι τον ενέπνευσε η εικόνα μας και άρχισε να μας λέει μαντινάδες με περίτεχνο λόγο!».

Εχοντας έλθει από μια μεγαλούπολη όπως η Θεσσαλονίκη οι συγκρίσεις με μικρά αστικά κέντρα όπως τα Χανιά είναι αναπόφευκτες. «Τα Χανιά προσφέρουν πολλές ευκαιρίες. Πραγματοποιούνται πολλές πολιτισμικές εκδηλώσεις και υπάρχει μια πληθώρα επιλογών για τη διασκέδαση, για ένα θέατρο, για φαγητό και ποτό και πολλές ευκαιρίες για απόδραση για εκδρομή στη φύση. Το διάστημα που είμαι εδώ κάθε μέρα ανακαλύπτω και κάτι διαφορετικό. Από τα καταπληκτικά στενά της παλιάς πόλης, μέχρι τα ωραία καταστήματα. Θέλω να πω πάρα πολύ στο φαράγγι της Σαμαριάς αλλά είναι κάτι που το αφήνω για τον Μάιο και βέβαια να ανακαλύψω τις παραλίες για τις οποίες φημίζεται η περιοχή από τον Μπάλο μέχρι το Λαφονήσι.»

Τελευταία ερώτηση οι συναναστροφές με τους ντόπιους και τους συναδέλφους της. «Οι εντυπώσεις είναι μόνο θετικές. Ο άνθρωποι θέλησαν να με βοηθήσουν με τον κάθε δυνατό τρόπο. Δεν με είδαν σαν ξένη. Στο σχολείο το κλίμα είναι πολύ καλό και με αντιμετωπίζουν ισότιμα παρότι είμαι η μικρότερη. Είμαι πολύ ενθουσιασμένη, ήλθα με την καλύτερη προδιάθεση και βλέπω ότι είχα δίκιο».





Η ΓΙΑΤΡΟΣ

## «Η πόλη των δύο ταχυτήτων»

Από την Αθήνα στο Κέντρο Υγείας Κισάμου και σε χωριά του Κολυμπαρίου. για το αγροτικό της, βρέθηκε η γιατρός Μυρσίνη Παπακουνάδη η οποία μας μίλησε για τη δική της εμπειρία στα Χανιά, την πόλη των δύο ταχυτήτων, όπως ανέφερε χαρακτηριστικά:

«Η μετακίνηση μου από την πρωτεύουσα και η εγκατάστασή μου στα Χανιά, ακολούθησε μια φυσική αλληλουχία σταδίων, που όπως τα κατάλαβα εγώ, ξεκίνησαν με την ενθουσιώδη περιήγηση σε βουνό και θάλασσα, μεσουράνησε μια περίοδος επιλεκτικών εκδρομών και μετακινήσεων, για να καταλήξει σε μια μάλλον περίοδο σταθερότητας γιατί πλέον είχαν βαθύνει περισσότερο και οι σχέσεις και τα δύο-τρία στέκια της πόλης ήταν πλέον αρκετά».

«Κατέβηκα στην Κρήτη για αγροτικό και υπηρετήσα στο Κέντρο Υγείας Κισάμου και σε χωριά του Κολυμπαρίου» επεσήμανε η Μυρσίνη, προσθέτοντας ότι: «το αγροτικό ή υπηρεσία υπαίθρου όπως λέγεται στα χαρτιά, είναι μια απαραίτητη -κατά τη γνώμη μου- εμπειρία στην πορεία ενός γιατρού, περισσότερο για κοινωνικούς και κοινωνιολογικούς λόγους και όχι τόσο ιατρικούς.

Είσαι ο υπεύθυνος γιατρός για κάποια χωριά, σε επίπεδο τακτικού ιατρείου παρακολούθησης και συνταγογράφησης, και όχι σε επείγουσα βάση. Αλλωστε όλοι σχεδόν οι αγροτικοί μένουν και στα Χανιά και πηγαινοέρχονται για τις βάρδιες».

Σύμφωνα με την νεαρή γιατρό, «η επαφή με τον κόσμο των χωριών συνήθως είναι διαφορετική από ό,τι με τον κόσμο των Χανίων. Οι άνθρωποι στα χωριά είναι φιλόξενοι, ανοιχτοί, γεμάτοι φροντίδα όταν μαθαίνουν ότι έρχεσαι από αλλού και άρα

δεν έχεις τα δικά σου πορτοκάλια, χόρτα, λάδι και τσικουδιά. Η γνωριμία με το χωριό περνάει από όλους τους σταθμούς της ζωής των εκεί: παπτήρια στην αρχή της χρονιάς, καζάνια τον Νοέμβρη, ελιές αργότερα, πανηγύρια με το θερινό ηλιοστάσιο.

Η ζωή από την άλλη στα Χανιά έχει περισσότερο έναν αέρα κοσμοπολιτισμού, πολιτιστικών αναζητήσεων και καλής ποιότητας ζωής. Εκτός του δίμηνου - τρίμηνου διαλείμματος της καλοκαιρινής σεζόν, όταν κάποια μέρη και δραστηριότητες αλλάζουν φυσιογνωμία, η συνολική ζωή έχει πάρα πολλά γνώριμα θετικά όλο τον χρόνο.

Ευκολία μετακινήσεων, που είναι εντυπωσιακά μεγάλη για εμάς που προερχόμαστε από το κυκλοφοριακό "πήξιμο" της Αθήνας, χειμωνιάτικα μπαρ και μαγαζιά στα όποια γινόμαστε όλοι μια μεγάλη παρέα, Σπλάντζα το καλοκαίρι για να δροσιστούμε, θεματικές βραδιές και προβολές, μουσικές και γλέντια».

«Συχνά λέμε μεταξύ μας για αστείο ότι η πόλη είναι δυο ταχυτήτων: κάποιοι ντόπιοι που γκρινιάζουν ότι τα Χανιά είναι... χάλια τον χειμώνα και μια συγκολλητική μαγιά από μη γκρινιάρηδες ντόπιους και ανθρώπους που έχουν εγκατασταθεί από επιλογή στα Χανια και προέρχονται από όλη την Ελλάδα. Χώρια που υπάρχει ένας πλούτος επιλογών σε ορειβασία, φαράγγια, μαδάρες, εκδρομές μετά φαγητού σε υπέροχες ταβέρνες».

Η γιατρός Μυρσίνη Παπακουνάδη από την Αθήνα βρέθηκε στα Χανιά και μας μίλησε για την δική της εμπειρία «στην πόλη των δύο ταχυτήτων», όπως ανέφερε χαρακτηριστικά.



Ο ΠΡΟΠΟΝΗΤΗΣ

## «Ποιότητα ζωής»



«Πώς αποφάσισα να εγκατασταθώ στα Χανιά; Εργάζομαι 18 χρόνια ως προπονητής σε αγωνιστικές ομάδες και η πρόταση που μου έγινε από τον Ομίλο Αντισφαίρισης Χανίων, έναν από τους ιστορικότερους συλλόγους της χώρας, αποτελούσε μια πρόκληση για μένα» δηλώνει ο Στέλιος Μπικάκης. Με μακρινή καταγωγή από Κρήτη (Ηράκλειο) ζούσε πάντα στην Αθήνα, αλλά στα 37 του αποφάσισε να κάνει το μεγάλο βήμα.

«Η οικογένεια, σύζυγος και παιδί παραμένουν Αθήνα γιατί η γυναίκα μου εργάζεται εκεί. Προβληματισμός υπήρχε για την καθημερινότητά μας αλλά θα το αντιμετωπίσουμε με συχνές επισκέψεις τους γιατί τους αρέσουν τα Χανιά. Εξάλλου δεν είναι απομονωμένα, υπάρχουν συχνές πτήσεις και σε οικονομικές τιμές, υπάρχει καθημερινή ακτοπολική συγκοινωνία» τονίζει ο συνομιλητής μας.

Ο Στέλιος περνάει πάρα πολλές ώρες στο γήπεδο και ακόμα δεν έχει δει πολλά πράγματα, πέρα από τα βασικά. «Κατ' αρχήν συμπληρώνοντας δύο μήνες εδώ παρότι εργάζομαι καθημερινά νιώθεις ότι είσαι

σε διακοπές! Είναι το κλίμα και η ατμόσφαιρα. Η ποιότητα ζωής είναι πολύ ανώτερη στα Χανιά σε σύγκριση με την Αθήνα. Οι μετακινήσεις, το περιβάλλον, η ασφάλεια είναι σε πολύ καλύτερο επίπεδο εδώ, ενώ και το κόστος ζωής δεν είναι τόσο μεγάλο, περίπου ό,τι ισχύει και στην Αθήνα, ίσως η βενζίνη είναι μόνο αρκετά πιο ακριβή. Διαπιστώνω ότι υπάρχει ένα θέμα με τη στάθμευση ειδικά στο κέντρο όπου και εργάζομαι αλλά πιστεύω ότι τα Χανιά είναι ένας τόπος που ενδείκνυται να εργαστείς, να ζήσεις, να μεγαλώσεις τα παιδιά σου. Ειδικά για τα παιδιά βλέπω ότι έρχονται στις προπονήσεις μόνα τους, φεύγουν μόνα τους, όπου και να πάνε τα γνωρίζουν, στην Αθήνα δεν συμβαίνει αυτό, ο γονιός πρέπει να είναι πάντα δίπλα στο παιδί! Τέλος τα Χανιά βλέπω ότι δίνουν πολλές διεξόδους! Σχεδόν κάθε μέρα γίνονται εκδηλώσεις και πάρα πολλές επιλογές».

Ρωτάμε τον προπονητή για τις σχέσεις με τους Χανιώτες το πρώτο αυτό διάστημα. «Η αίσθηση μου είναι ότι όταν καταφέρεις να τους κερδίσεις γίνονται οι καλύτεροι σου φίλοι, βέβαια υπάρχει και μια νοοτροπία της λογικής ότι "το παιδί μου πρέπει να είναι καλύτερο από τα παιδιά των άλλων". Αυτό είναι κάτι που μερικές φορές ξεπερνάει τα όρια, όμως το αντιμετωπίζουμε».

Δύο μήνες βρίσκεται στα Χανιά για πρώτη φορά ο προπονητής τένις Στέλιος Μπικάκης.

Ο ΦΟΙΤΗΤΗΣ

## «Καλή επιλογή για φοιτητή»

«Πρώτη φορά βρέθηκα στα Χανιά τον Αύγουστο, μια μέρα μετά που βγήκαν τα αποτελέσματα των πανελληνίων. Ηξερα ότι είναι μια όμορφη πόλη, το διαπίστωσα και από κοντά» μας λέει ο Παναγιώτης Ζαβογιάννης, πρωτοετής φοιτητής στο τμήμα ΗΜΜΥ του Πολυτεχνείου Κρήτης.

Η σχολή αυτή ήταν από τις πρώτες του επιλογές και το ότι θα 'πρεπε να μετακομίσει σε νησί, δεν αποτέλεσε ανασταλτικό παράγοντα αφού όπως λέει «πλέον θα έχουμε νοικιασμένο σπίτι στο οποίο θα μπορούν να έρχονται οι γονείς μου να ξεκουράζονται τους θερινούς μήνες».

Αν και δεν έχει συμπληρώσει καλά-καλά δύο μήνες στα Χανιά, ρωτάμε τον Παναγιώτη για την ποιότητα και το κόστος ζωής για ένα φοιτητή. «Το κόστος είναι λίγο "τσιμπημένο" προφανώς επειδή είναι πολύ τουριστική περιοχή. Αν είχαμε καλύτερη μέριμνα στο Πολυτεχνείο Κρήτης (στέγαση, φαγητό) δεν θα υπήρχε το θέμα. Επίσης τα

εισιτήρια στα λεωφορεία είναι πολύ πιο ακριβά σε σύγκριση με αυτά των Αθηνών» απαντάει.

Ο Παναγιώτης βρήκε στο Πολυτεχνείο αρκετούς γνωστούς του από την Αθήνα, ενώ έκανε και πολλές νέες γνωριμίες, τα θετικά μιας μικρής πόλης. Οσο για τις σπουδές του «η σχολή μου είναι απαιτητική και σίγουρα καθόλου εύκολη. Οι υποδομές είναι καλές και το περιβάλλον ιδανικό» τονίζει.

Για το διάστημα που θα μείνει για τις σπουδές του, ο Παναγιώτης θέλει να γυρίσει όλη την Κρήτη, να επισκεφθεί τη Σπιναλόγκα, το φαράγγι της Σαμαριάς, τις παραλίες του νησιού.

«Τα Χανιά είναι μια πανέμορφη πόλη. Λίγο ακριβή βέβαια για ένα φοιτητή» είναι το σχόλιο του Παναγιώτη Ζαβογιάννη.







ΒΑΓΓΕΛΗΣ  
Θ. ΚΑΚΑΤΣΑΚΗΣ  
kakatsakis@sch.gr

ΣΤ2 ΤΑΞΗ (ΣΧΟΛ. ΧΡΟΝΙΑΣ 1984-85) 4ου ΔΗΜ. ΣΧ. ΧΑΝΙΩΝ

# Οι Παιδικοί Παλμοί εξακοιλουθούν να χτυπούν

## Καλοί μου φίλοι, καλό Σαββατοκύριακο!

Επιστροφή στην πατρίδα των σχολικών τους χρόνων στο Δημοτικό, για τα παιδιά της Στ1 τάξης του 1985 του 4ου Δημ. Σχ. Χανίων προς το τέλος του φετινού καλοκαιριού. Για “μία νοσταλγική επανένωση 31 χρόνων μετά...”, έκανε λόγο σ’ ένα ιδιαί-

τερα αισθαντικό κείμενο (βλ. “Χ.Ν.” 10.09.2016) ένα απ’ τα ωραία παιδιά εκείνης της υπέροχης τάξης, η Γιάννα Λάκκα, στο οποίο απένειμε όλα τα εύσημα στον για τρία χρόνια δασκαλό τους, τον γνωστό και για τις υπηρεσίες του στο πολιτιστικό γίγνεσθαι του τόπου μας, πρώην προϊστάμενο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Χανίων Μανώλη Βολουδάκη, αλλά και στην αείμνηστη σύζυγό του Σπυριδούλα Μαθιοπούλου που την είχαν δασκάλα στις τρεις πρώτες τάξεις. «Γιατί όχι έναν “Παιδότοπο», με αφορμή αυτήν την συνάντηση, σκεφτηκε διαβάζοντάς το, έχοντας υπόψη, μεταξύ των άλλων, τα πρωτοποριακά μαθητικά έντυπα που

κατά καιρούς, έχοντας σε ρόλο εμψυχωτή τον δασκαλό τους, κυκλοφόρησαν ως τάξη, εκείνα τα παιδιά και κυρίως τους “Παιδικούς Παλμούς”, την τελευταία τους “εκδοτική δραστηριότητα” που περιλαμβάνει “κείμενα - ενθύμια”, απ’ τη σχολική τους ζωή “επί τη αποφοίτησιν τους”! Αμ’ έπος αμ έργον! Ωστόσο... τι να

πρωτοχωρέσει σε μία σελίδα! Και του χρόνου με υγεία, καλά μου παλιά Τεταρτάκια! Και για να προσθέσετε χρόνια στη ζωή του δασκάλου σας με μια ακόμα νοσταλγική επανένωση, Γιάννα!

**Σας χαιρετώ με αγάπη όλους!  
Βαγγέλης Θ. Κακατσάκης,  
δάσκαλος**



Τριάντα ένα χρόνια μετά.



**Δάσκαλος:** Μανώλης Βολουδάκης **Μαθητές:** Σταύρος Αλεξάκης, Σπύρος Αλεξανδράκης, Γιάννης Ανδρουλάκης, Γιώργος Βερνάρδος, Μάρκος Δασκαλάκης, Νεκτάριος Κακατσάκης, Γεωργία Καπενεκάκη, Γιάννης Καρτεράκης, Βαρβάρα Καισαρίδου, Γιάννης Κουτράκης, Γιάννα Λάκκα, Γιώργος Λεβεντάκης, Γιάννης Μανιουδάκης, Ρέα Μανουσάκη, Παύλος Μαρκαντωνάκης, Γρηγόρης Μαυρίδης, Νεκτάριος Μεσαρχάκης, Αντιγόνη Μουτσάκη, Διομήδης Μπατάκης, Ελεάννα Παπαδοπούλου, Βασίλης Πραματιώτης, Νίκος Σπαρβέρης, Μάρθα Σταθάκη, Βασίλης Σταθόπουλος, Θρασύβουλος Φιωτάκης, Δημήτρης Φραιδάκης, Ιωάννα Φυντικάκη, Ηρακλής Χαβρεδάκης, Κώστας Χατούπης.

[...] Ο δάσκαλός μου, μου έσφιξε το χέρι σαν να ήμουν μεγάλη και ύστερα έσκυψε πάνω αμίλητος πάνω από τα χαρτιά του γραφείου του .

- Αν τον θυμόμουν. Βγήκα στο δρόμο με καινούρια αισθήματα. Κάθε τόσο στο μυαλό μου ερχόταν τα λόγια του δασκάλου μου:

«Τώρα που θα πας στο Γυμνάσιο...». Και βέβαια θα πήγα στο Γυμνάσιο. Μ’ ένα μικρό διάλειμμα που θα κρατούσε όσο και το καλοκαίρι και ύστερα άλλα έξι χρόνια. Εκεί με περισσότερη επιμέλεια και περισσότερη προσοχή για να τιμήσω τ’ όνομά μου, τ’ όνομα των γονιών και των δασκάλων μου». Λίγο πριν στρίψω στη γωνία του δρόμου γύρισα και κοίταξα το πρώην σχολείο μου και ξεχώρισα την τάξη μου, που ένα χρόνο περίμεναν οι μαθητές της Πέμπτης. Χαλάλι σας μουρμούρισα και έστειλα με το χέρι μου τον τελευταίο χαιρετισμό... Πώς πέρασαν έξι χρόνια.

**Μάρθα Σταθάκη, (από το κείμενό της στους “Μαθητικούς Παλμούς” με τίτλο “Με το απολυτήριο του Δημοτικού στο χέρι”)**

[...] Μια μέρα λοιπόν του καλοκαιριού ήρθαν από την πόλη πέντε ξυλοκόποι με τσεκούρια και άλλα εργαλεία κι άρχισαν να δουλεύουν. Κόψανε εκατοντάδες δέντρα. Ένα απ’ αυτά ήμουν κι εγώ.

Μας μετέφεραν στα ξυλουργεία κι άρχισαν να τρώνε τις σάρκες μας. Υστερα μας πήγαν στο εργοστάσιο. Καθίσαμε-πέντε σχεδόν μέρες. Μας έκοψαν κομμάτια, άλλα μικρά κι άλλα μεγαλύτερα, μας έδωσαν διάφορα σχήματα κι άρχισαν να κατασκευάζουν έπιπλα. Ένα απ’ αυτά ήμουν κι εγώ.

Μας έβαψαν, μας λούστραραν και μετά από τέσσερις περίπου μέρες μας φόρτωσαν σε μεγάλα φορτηγά και μας έστειλαν στα διάφορα σχολεία της πατρίδας μας. Ετσι, αγαπημένο μου παιδί, έφτασα κι εγώ κοντά σου.

Το λυπήθηκα για τα όσα πέρασε και σκέφτηκα πως πρέπει να το προσέχουμε και να το αγαπούμε με όλη μας την καρδιά. Εσείς τι λέτε;

**Ελεάνα Παπαδοπούλου, (Από το κείμενό της στους “Παιδικούς Παλμούς” με τίτλο “Ένα θρανίο διηγείται την ιστορία του”.**

[...] Να τι θέλουμε να δώσει ο καινούργιος χρόνος. Θέλουμε να σκορπίσει απλόχερα την ειρήνη πάνω στη γη και την αγάπη ανάμεσα στους ανθρώπους, χωρίς διάκριση χρώματος και φυλής. Να δώσει τροφή στα παιδιά της Αιθιοπίας και της Αφρικής που καθώς πληροφορούμαστε πεθαίνουν καθημερινά από την πείνα και τις αρρώστιες. Να τα βοηθήσει και να τα σώσει από τα τόσα δεινά που μια ολόκληρη ζωή υποφέρουν .

Να σταματήσει τον ανταγωνισμό για τα πυρηνικά όπλα ανάμεσα στις μεγάλες υπερδυνάμεις του κόσμου. Να τα καταστρέψει, να χάσουν τη δύναμη τους.

Οι πόλεμοι και οι διαμάχες ανάμεσα στους μικρούς και μεγάλους λαούς της γης να σταματήσουν. Να πάψει η εκμετάλλευση του μικρού από τον μεγάλο και ισχυρό. Όλοι να ενωθούν για το καλό και την προκοπή της ανθρωπότητας, και ειρήνη, μόνο ειρήνη να υπάρχει παντού.

Όλα τούτα θα πραγματοποιηθούν μόνο αν εμείς τα παιδιά κλείσουμε βαθιά στην καρδιά μας τις αλήθειες του χριστιανισμού και τις κάνουμε πράξη όταν αύριο πολίτες στην κοινωνία των ανθρώπων, πάρουμε στα χέρια μας το ηπδάλιο της διακυβέρνησης των λαών. Ας το ευχηθούμε με όλη μας την καρδιά.

**Βασίλης Πραματιώτης, (από το κείμενο του στους “Παιδικούς Παλμούς” με τίτλο “Ελπίδες και προσδοκίες που μας γεννά ο νέος χρόνος 1985).**

[...] Αυτό το χτίριο τώρα θα γκρεμιστεί; Όχι ποτέ! Θα χαρακτηριστεί βαθιά μέσα στις ψυχές μας με χρυσά γράμματα μια βαθιά και όμορφη ανάμνηση των τόσο ωραίων χρόνων. Κι η ανάμνηση θα είναι μια άσβηστη φλόγα μέσα στις ψυχές μας που για πάντα θα μας θυμίζει εκείνα τα χρόνια που ήρθαμε για πρώτη φορά στο πνευματικό τούτο εργαστήριο, το σχολείο, φοβισμένα και απελπισμένα πισιρίκια, κρατώντας σφιχτά της μητέρας μας το χέρι κι ήμασταν πραγματικά σαν τα ψάρια έξω από το νερό. Όμως με τη βοήθεια του Δασκάλου και κάτω από το φωτεινό του χαμόγελο μάθαμε πως ένα κι ένα κάνουν δύο, μάθαμε πως το κουλουράκι με το μπασιτονάκι κολημμένο δίπλα του λέγεται άλφα, μάθαμε το πώς, το ποιος, το γιατί, μάθαμε να ξεχωρίζουμε το καλό από το κακό, το δίκιο από το άδικο.

Πραγματικά κάποτε όλα τελειώνουν. Και πάντοτε τα ωραία πράγματα τελειώνουν γρήγορα. Οι τόσο άσχημες στιγμές του αποχωρισμού με τον καιρό θα σβήσουν. Αλλά ποτέ δε θα σβήσει από μέσα μας η φλόγα, η ανάμνηση και τ’ άλλα συναισθήματα που είναι τόσο βαθιά χαραγμένα μέσα μας

**(Από τον πρόλογο στους “Μαθητικούς Παλμούς”)**

[...] Όλοι βρισκόμαστε σε δίλημμα σε ποιο γυμνάσιο θα πάμε: Στο πρώτο, στο δεύτερο, στο τρίτο...;

Όπως καταλαβαίνετε αυτό σημαίνει καταστροφή, γιατί όλες οι τόσο όμορφες δραστηριότητες που αναπτύξαμε στο δημοτικό δε θα συνεχιστούν στο γυμνάσιο.

Πλησιάζει το τέλος της σχολικής χρονιάς και όλοι προετοιμαζόμαστε για τη μεγάλη φέστα (εκδρομή κ.λπ). Αγώνας για να συγκεντρώσουμε χρήματα με κληρώσεις δώρων, την εφημερίδα μας και το ταμείο μας. Αγώνας για το ποιες εκδηλώσεις θα πραγματοποιήσουμε τις τελευταίες μέρες της φοίτησής μας στο δημοτικό.

Αυτές και άλλες σκέψεις έρχονται στο μυαλό μου καθώς πλησιάζει το τέλος της σχολικής χρονιάς και μια ευχή ανεβαίνει στα χείλη μου: Ας έρθουν όλα καλά και να είμαστε γεροί για καινούριους αγώνες στο μεγαλύτερο σχολείο που πρόκειται σύντομα να φοιτήσουμε.

**Γιάννης Ανδρουλάκης (από το κείμενό του στους “Παιδικούς Παλμούς” με τίτλο “Πλησιάζει το τέλος της σχολικής χρονιάς”)**

Κάτω απ’ τις ελιές της κρητικής γης, στον Κήπο της σκόλης και της ρέμβης, συνάχτηκαν ύστερα από κάτι παραπάνω από ένα τέταρτο αιώνα όλες εκείνες οι συνειδήσεις που κάποτε έτυχε να βρεθούν στα ίδια θρανία, στην ίδια εκείνη τάξη του Τετάρτου Δημοτικού Σχολείου Χανίων για να μάθουν γράμματα. Κι είναι εκείνες τις στιγμές τέτοιων συνάξεων που ξυπνάνε μέσα σου οι αναμνήσεις της παιδικής ζωής, γιατί η παρουσία του κάθε προερχόμενου απ’ τα παλιά γνώριμου σου υπενθυμίζει αυτό που ήσουνα. Κι είναι εκείνες τις στιγμές που τούτες οι μορφές των παιδικών χρόνων φέρνουν τον συλλογισμό ότι όσα χρόνια και να περάσουν παραμένουμε πάντα ίδιοι στον πυρήνα μας, σ’ εκείνο το κομμάτι του εαυτού που αντιστέκεται στανικά στις φθοροποιές επιδράσεις της κοινωνικής ζωής. Κι είναι εκείνες οι ευλογημένες στιγμές τέτοιων συνάξεων που έτσι πεισματικά μας υποχρεώνουν να μην θέλουμε να πνίξουμε μέσα μας παλιές φωνές κι αγαπημένες, να μην θέλουμε να φιμώσουμε αυτόν τούτο τον πρώτο εαυτό μας. Κάτω απ’ τις ελιές της κρητικής γης, στον Κήπο της σκόλης και της ρέμβης, την ώρα που λύγιζαν τα δέντρα στο βάρος της ευωδιάς τους και η κούραση της μέρας έφτανε στο τέλος της, ξαναβρεθήκαμε κι αναπολήσαμε μέρες σχολικής ζωής...

**Κωνσταντίνος Κ. Χατούπης**



ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

# Τα Λευκορίτικα του Νίκου Ψαρού

ΣΗΦΗΣ  
ΧΙΩΤΑΚΗΣ\*

**Γέννημα και θρέμμα τση Σφακιανής Μαδάρας ο Νίκος ο Ψαρός, την περπάτησε απ’ άκρα ως άκρα. Τη λάτρεψε όσο πολύ λίγοι... Μίλησε με τα άψυχα φαράγγια της μα και με τα αγρίμια της. Κοιμήθηκε πάνω στα αρωματικά φυτά της και κάτω από τα χιονισμένα καταλύματα. Μα και όταν η οικονομική ανέχεια τον οδήγησε στο σκλαβοπάζαρο της Γερμανίας, όχι απλά θυμόταν, αλλά νοσταλγούσε τις σφακιανές Μαδάρες.**

Το 1969 από τη Φρανκφούρτη γράφει το πρώτο του βιβλίο -“Ο Ονειροβάτης της Μαδάρας”- Ο τίτλος τα λέει όλα. Το 1980 κυκλοφορεί το δεύτερο βιβλίο του Ριζίτικα του καιρού μας. Από την αρχή της γνωριμίας μας συνδεθήκαμε με άδοξη φιλία, γύρω στα Χριστούγεννα του 2011 μου είπε ότι το τρίτο βιβλίο του είναι έτοιμο για το τυπογραφείο. Χαρούμενοι και οι δυο κάτσαμε στο καφενείο, και μόνο γι’ αυτό συζητούσαμε. Δυστυχώς όμως αυτή ήταν και η τελευταία εν ζωή συνάντησή μας. Από ο πρωί της μεθεπόμενης ημέρας όλα τα Μ.Μ.Ε. είχαν για πρώτη είδηση την αναγγελία του ξαφνικού θανάτου του φίλου μου του Νίκου του Ψαρού, του πνευματικού άντρα που τίμησε τα Χανιά μας και τώρα αφήνει ένα δυσαναπλήρωτο κενό. Λένε όμως πως οι καλοί άνθρωποι δεν πεθαίνουν και ο Νίκος ήταν ένας από αυτούς. Αφψε την εκλεκτή Ανωγιανή σύζυγό του που κρατά σταθερά το τιμόνι της οικογένειάς του. Αφψε τρεις γιους πτυχιούχους ανώτερης μόρφωσης και απέδειξαν ότι είναι αντάξιοι αντικαταστάτες του, μάζεψαν τις χειρόγραφες πνευματικές εργασίες του, τις έκαμαν βιβλίο και από τις 12-8-16 που παρουσίασαν το βιβλίο του, και για πάντα θα διδάσκει την ατόφια σφακιανή Λαϊκή ποίηση, ριζίτικα, ρίμες, μαντινάδες. Από τις πρώτες σελίδες του βιβλίου του ο Νίκος Ψαρός ξεκαθαρίζει ότι: (σελ. 13) «Η ποιητική λαϊκή παράδοση των Λευκοριτών ήταν εντελώς διαφορετική από την αντίστοιχη των κατοίκων της Ανατολικής Κρήτης -τουλάχιστον μέχρι τα μέσα του αιώνα που πέρασε- του 1900. Το γεγονός αυτό ο συγγραφέας το αποδίδει στο ότι οι Λευκορίτες είναι κληρονόμοι της προχριστιανικής λαϊκής παράδοσης που λατρεύανε τον Απόλλωνα, σαν μοναδικό θεό του πνεύματος και της τέχνης.



Αντίθετα στην ανατολική Κρήτη που λατρεύανε τον Δία, οι λατρείες τους ήταν υλιστικές και αντίστοιχες ήταν οι λατρευτικές παραδόσεις τους. Στη σελίδα 16 ο συγγραφέας για τα ριζίτικα τραγούδια γράφει -ήταν λάθος και άδικο που πήραν αυτό το όνομα- έπρεπε να τα λέμε Λευκορίτικα τραγούδια- και εξηγεί τους λόγους με επιχειρήματα. Στη σελίδα 26-27 ο συγγραφέας καλωσορίζει τα νεοριζίτικα τραγούδια, αλλά προτείνει και κανόνες όμοιους με τα παραδοσιακά ριζίτικα:

- Να χρησιμοποιούν ανόθευτη την Κρητική ντοπιολαλιά.
- Τα τραγούδια της τάβλας να έχουν μέχρι τέσσερις στίχους, όσους δηλαδή τραγουδιούνται.
- Τα τραγούδια της στράτας έχουν πολύ περισσότερους στίχους.

Στη σελίδα 29 ο συγγραφέας προτείνει ότι τα νεοριζίτικα θα μπορούσαν να λέγονται και με νεοσκοπούς που να μπορούν να προσαρμόζονται και με μουσικά όργανα, γιατί τους παλιούς σκοπούς οι καλύτεροι μουσικοί μας -Μουντάκης, Μανιάς, Κακλής- που αποπειράθηκαν να τα μελοποιήσουν, κατά την γνώμη του συγγραφέα, δεν τα κατάφεραν. Το βιβλίο του Νίκου Ψαρού τα Λευκορίτικα θα γράψει ιστορία γιατί είναι το αντικειμενικότερο από όσα έχω διαβάσει με ανάλογο περιεχόμενο. Θα πρότεινα σε όσους αγαπούν την παραδοσιακή λαϊκή ποίηση, όχι απλά να το διαβάσουν αλλά να το μελετήσουν.

\*μέλος της Ένωσης Πνευματικών Δημιουργών και της Λογοτεχνικής Παρέας Χανίων

## MARTYRIA ΜΙΑΣ ΕΠΟΧΗΣ

### Αγγελικής Καραθανάση: “Η καθηγήτρια”

■ Αφηγήσεις από τη δικτατορία (Εκδόσεις Γαβριηλίδης 2015)

ΝΕΝΑ ΚΟΚΚΙΝΑΚΗ\*

Το βιβλίο “Η καθηγήτρια” τής Αγγελικής Καραθανάση αποτελεί μια μαρτυρία εποχής, μιας εποχής που στην Ελλάδα σηματοδεύτηκε από τη δικτατορία. Από την περίοδο εκείνη προέρχεται και το μεγαλύτερο μέρος των αφηγήσεων. Τα τρία πρώτα χρόνια (1971-73) παρουσιάζονται σε ημερολογιακή μορφή με κορμό τη ζωή στο Α΄ Γυμνάσιο Αρρένων Χανίων, που λειτουργεί στο βιβλίο καθοριστικά. Από αυτόν αντλούνται η δύναμη και τα οράματα, από εκεί εκπνεύονται όλα και εκεί καταλήγουν με τη σταθερότητα μιας γραμμής κύκλου. Το υλικό συσσωρεύεται σιγά-σιγά: νεανική ορμή, ασφυκτικές μνήμες, θερμά αισθήματα που ψάχνουν από πού να κρατηθούν, ποια κοίτη να ακολουθήσουν. Και μέσα σε όλα ο ουσιαστικός πόθος για το ιδανικό για την πνευματική ανύψωση. Αφάνταστα δύσκολο μέσα στο χώρο της εκπαίδευσης σε μια τέτοια περίεργη εποχή. Η ζωή της Δάφνης, της νέας καθηγήτριας που διορίστηκε άθελά της στα μακρινά για κείνη Χανιά, αποτέλεσε μια συγκλονιστική εμπειρία ζωής. Και σ’ αυτό βοήθησε κυρίως ο μαθητόκοσμος. «Όταν μπαίνω στην τάξη και βλέπω τα παιδιά, συνέρχομαι και διαισθάνομαι πως κατά βάθος διψούν για μάθηση κι ας με απογοητεύουν συχνά μέχρις εξουθένωσης και απελπισίας», ομολογεί. Να συνέρθει όμως από τι; Από

τη γέρικη νοοτροπία που κάνει τους συναδέλφους της να της λένε συχνά «θα προσγειωθείς κι εσύ»; Από τις τιμωρίες που έπεφταν βροχή και με το παραμικρό; Ή μήπως από την έλλειψη ουσιαστικής επιμόρφωσης που καταντά τους διδάσκοντες «αφουδατωμένους επαγγελματίες»; Η Δάφνη ήταν αποφασισμένη να τα παραμερίσει όλα αυτά. Με ζωντανή ακόμα στα μάτια της την εικόνα του αθηναϊκού ιδιωτικού σχολείου, όπου είχε δουλέψει για δυο χρόνια της δικτατορίας, πριν κατέβει στα Χανιά, ονειρεύεται εκείνες τις «άλλες προοπτικές» της δημόσιας θέσης που επέλεξε, για να ξεφύγει από την απαξιωτική συμπεριφορά των προϊσταμένων και το υπεροπτικό ύφος όσων έμαθαν να πετυχαίνουν τα πάντα με το χρήμα, ακόμα και μια καλή βαθμολογία. Μπορεί να γλύτωσε στη νέα πόλη από όλα αυτά, έπεσε όμως σε νέες συμπληγάδες και σε μεγάλα διλήμματα. Ανάμεσά τους η “αποκατάσταση”. Επηρεασμένη από τον Ελβετό ψυχίατρο Μπωβαί, που ανακάλυψε όψιμα, μετά τα 30 του, τον χριστιανισμό και γράφει στο βιβλίο του “Ο γάμος” ότι «η σεξουαλικότητα είναι ορμή που δεν μπορεί να απομονωθεί από τον έρωτα και την αγάπη, γιατί τότε πρόκειται για εγωιστική μόνο ικανοποίηση» (σελ. 199) και προβληματισμένη από τις θέσεις του Χρήστου Γιανναρά σε βιβλίο του που είχε κυκλοφορήσει τότε, νιώθει πως η ζωή της πρέπει να αποκτήσει

αληθινό νόημα. Η απομάκρυνσή της από την οικογένεια που χειμάζεται στην Αθήνα και που εντείνει τους εφιάλτες της νεαρής κοπέλας θα τη βοηθήσει ουσιαστικά. Η Δάφνη δεν πρόκειται να χάσει την ελπίδα της, κι ας μην είναι προετοιμασμένη για ό,τι της μέλλεται. Δεν φείδεται ούτε της δουλειάς, ούτε της προσφοράς. Σε αυτό συντελεί και η ευλογημένη γαλήνη της κρητικής φύσης, του νησιού του ίδιου, που θα αγαπήσει βαθιά και θα γίνει η δεύτερη πατρίδα της. Στις τελευταίες δώδεκα σελίδες του βιβλίου που επιγράφεται “Επίμετρο” και στο κεφάλαιο “Απολογισμός” (σελ. 301-305) η Δάφνη συνοψίζει τις εμπειρίες της από τον κόσμο του σχολείου που τη γοήτευσε και την απογοήτευσε μαζί. Τον κόσμο που χάθηκε μαζί με τις πίκρες του, τους μαθητές που κάποτε θεωρούσε αδελφια και φίλους και περνώντας τα χρόνια τους έβλεπε σαν παιδιά της. Οι καταγραφές σ’ ένα βιβλίο που γίνεται άλλοτε ημερολόγιο και άλλοτε στοχασμός αποτελούν ένα φόρο τιμής σε μια γενιά που παραδέρνει στη δίνη ανεξέλεγκτων αλλαγών. Μόνο όποιος έχει βιώσει τον συντηρητισμό και την προσκόλλησή στη μιζέρια του δημοσίου, αυτός μόνο ξέρει πόσο θάρρος, ειλικρίνεια και αποφασιστικότητα χρειάζεται, για να μείνει πιστός στο αληθινό του εγώ, να διατηρήσει την πνευματική ανεξαρτησία του. Να κρατηθεί γερά από την επαφή με τα νιάτα, παρακολουθώντας την περιπλάνηση της ψυχής τους, εμπιστευόμενος το κριτήριό τους. «Οι μαθητές νομίζουν ότι εμείς οι καθηγητές προσφέρουμε σ’ αυτούς, δεν υποψιάζονται όμως τι εκείνοι προσφέρουν σε μας. Σ’ όλους χρωστώ απεριόριστη ευγνωμοσύνη,

γιατί με άφησαν και τους πήρα κάτι από τη ζωντανία τους, την απολυτοσύνη τους, τον ενθουσιασμό τους», ομολογεί η καθηγήτρια αναλογιζόμενη τη σκληρή πραγματικότητα της ελληνικής εκπαίδευσης: μια γενική προς τα κάτω ισοπέδωση, κομματικές επεμβάσεις στην επιλογή των στελεχών, έλλειψη αξιοκρατίας. «Οι θύρες των διαταγμάτων κλείνουν και ανοίγουν με κλειδιά ασφαλείας, που τους κωδικούς έχουν οι “κομματικοί εγκάθετοι”», σημειώνει. Και μπορεί μέσα στα χρόνια που κύλησαν να άλλαξαν πολλά, όμως ουσιαστικά η ποθούμενη αλλαγή, για την οποία τόνοι μελάνης χύθηκαν, δεν έγινε και οι εμπλεκόμενοι στην Εκπαίδευση μεταβλήθηκαν σε “καταναλωτές” της. Η αλλαγή του βάθους της Εκπαίδευσης, όχι της επιφάνειάς της, καταλήγει η συγγραφέας στο τελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου, τον “Επίλογο”, δεν θα επέλθει, παρά «μόνο αν μεταβληθεί η νοοτροπία του κάθε εμπλεκόμενου, μικρού ή μεγάλου σε ηλικία και αξίωμα και αποδεχθούν όλοι ουσιαστικούς κανόνες στην Εκπαίδευση για απόκτηση ουσιαστικής παιδείας (σελ. 306). Ολοι εμείς που δουλέψαμε στην Εκπαίδευση, που αφεθήκαμε στη μαγνητική της περιδίνηση, ακούμε σήμερα ένα μακρόσυρτο νοσταλγικό τραγούδι μ’ ένα παλμό στοιβαγμένης πίκρας σαν εκείνο που σχηματίζει το δημοτικό τραγούδι το βγαλμένο από χείλη άγνωστα, σέρνοντας από μεγάλα βάθη μια αίσθηση θυσίας. Τη μουσική αυτού του νοσταλγικού τραγουδιού φέρνει στο νου μας τώρα η ανάγνωση του βιβλίου “Η Καθηγήτρια” τής Αγγελικής Καραθανάση.

\*φιλόλογος, πεζογράφος και κριτικός λογοτεχνίας



ΔΗΜΗΤΡΗΣ  
ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ

# Το Κίνημα του 1916 - Τα γεγονότα στα Χανιά

## Αύγουστος του 1916.

**Η δυσμενής κατάσταση για τους Συμμάχους στα Μακεδονικά μέτωπα και η εκτίμηση ότι διακυβεύονται τα Ελληνικά εδαφικά κέρδη των Βαλκανικών Πολέμων, οδηγούν στη Θεσσαλονίκη μια ομάδα βενιζελικών αξιωματικών, οπλιτών και πολιτών, στην οργάνωση του Κινήματος της Εθνικής Αμύνης, με στόχο την είσοδο της Ελλάδας στον πόλεμο, στο πλευρό των Αγγλογάλλων.**

καλούν δε τον Βενιζέλο να αναλάβει την αρχηγία, ο οποίος βέβαια κατ' αρχάς θεωρεί το κίνημα πρόωρο, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν εστερνίζεται σε γενικές γραμμές τις απόψεις των κινηματιών.

Όμως οι καταγιστικές εξελίξεις τον οδηγούν πολύ σύντομα στο να αποφασίσει να κινηθεί δυναμικά. Συγκεντρώνει στην Αθήνα τους απανταχού πολιτικούς και στρατιωτικούς παράγοντες φίλους του, και τους καλεί σε επιφυλακή και ετοιμότητα για δράση.

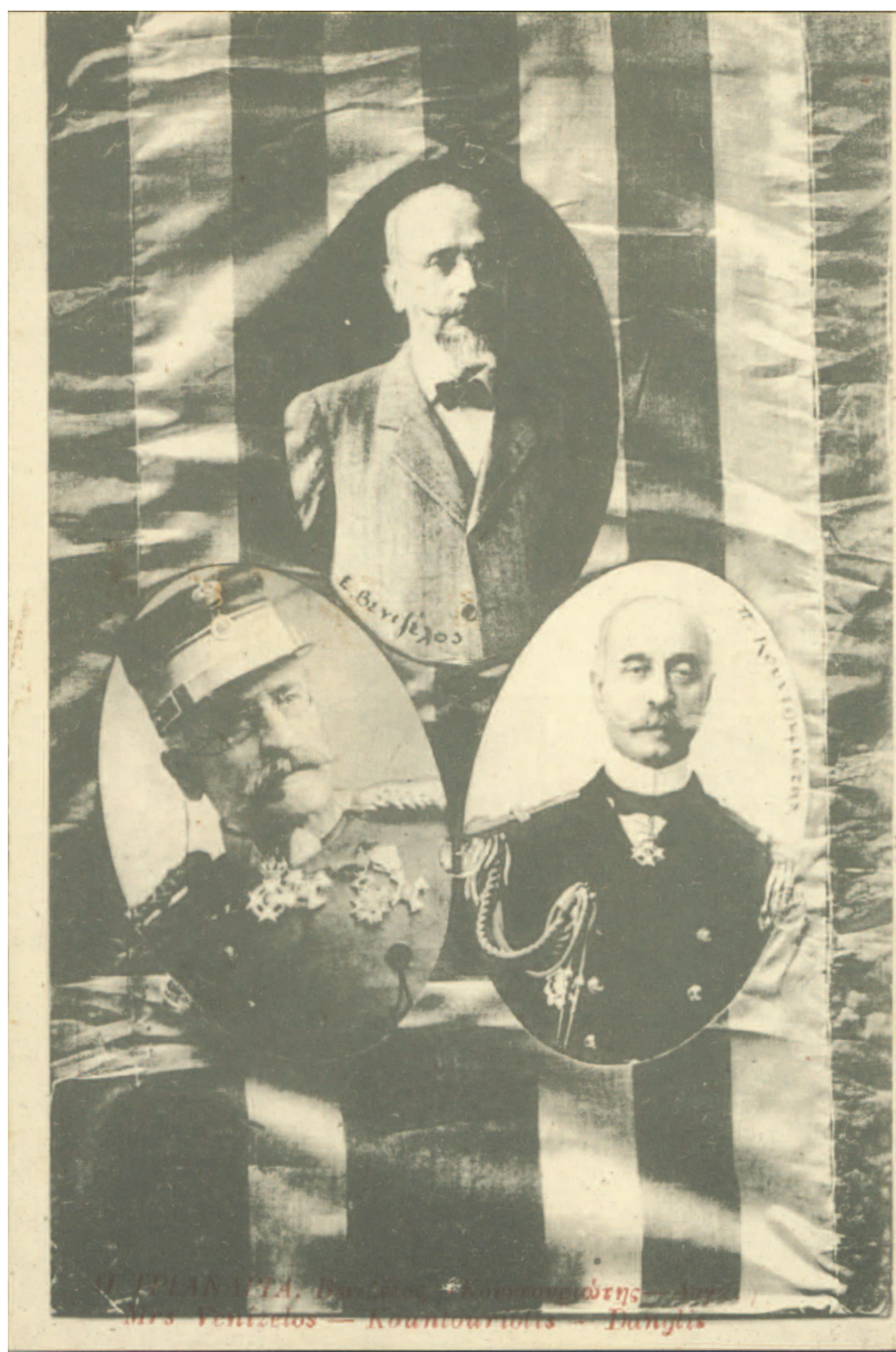
Στις 11 Αυγούστου Χανιώτες τέως βουλευτές αλλά και πρόεδροι ισχυρών συνδικάτων και ενώσεων (μεταξύ των οποίων οι Κυριάκος Μπιστοτάκης, Γεώργιος Μαρκαντωνάκης, Χαράλαμπος Πλουμιδάκης, Ιωσήφ Λεκανίδης, Γεώργιος Μυλωνογιάννης και Αριστείδης Κριάρης), με πρόσκλησή τους που δημοσιεύεται στην εφημερίδα ΚΗΡΥΞ, καλούν τον λαό να συμμετάσχει σε πάνδημο συλλαλητήριο, το οποίο θα λάβει χώρα την Κυριακή 14 Αυγούστου, στις 10 το πρωί, στην Πλατεία Συντριβανίου.

Η είδηση διαδίδεται αστραπιαία σε όλο το Νομό. Οι φιλοβασιλικές αρχές, στον πανικό τους, με όλα τα μέσα διαδίδουν άλλοτε ότι το συλλαλητήριο ματαιώνεται, άλλοτε ότι προετοιμάζεται μαζική αντιδιαδήλωση, και άλλοτε ότι η χωροφυλακή θα παρεμποδίσει οποιαδήποτε συγκέντρωση.

Οι Χανιώτες όμως δεν πτοούνται. Από νωρίς το πρωί της Κυριακής παρατηρείται ζωηρή κίνηση μέσα στην πόλη. Ατομα κάθε τάξεως και ηλικίας συρρέουν στην πλατεία Συντριβανίου. Περίπου στις 10 καταφθάνουν και από την ύπαιθρο χιλιάδες αγωνιστές, καπεταναίοι και απλοί αγρότες. Στις 11 ακριβώς παίρνει θέση στον εξώστη του Δημαρχείου ο δικηγόρος Χαράλαμπος Πλουμιδάκης, πρώην δήμαρχος και τέως βουλευτής. Ο συγκινητικός-πατριωτικός λόγος του συνεγείρει τα πλήθη. Αμέσως μετά, ο πρόεδρος του Εθνικού Συνδέσμου των Επιστράτων του νομού Χανίων Νικόλαος Αλεξανδράκης, διαβάζει σχετικό ψήφισμα, το οποίο και γίνεται πανηγυρικά δεκτό από από τους συγκεντρωμένους. Στο ψήφισμα αυτό εκφράζεται μεταξύ άλλων η έντονη διαμαρτυρία του λαού των Χανίων για την πολιτική της κυβέρνησης απέναντι στους Γερμανούς και τους Βούλγαρους, αποτέλεσμα της οποίας είναι ο ακρωτηριασμός εθνικών εδαφών στη Μακεδονία. Διαδηλώνεται δε η απεριόριστη εμπιστοσύνη τους προς την πολιτική του Ελευθερίου Βενιζέλου, δια της οποίας και μόνης (όπως υπογραμμίζεται) μπορεί να σωθεί το κλυδωνιζόμενο ελληνικό κράτος.

Σχετική συγκέντρωση πραγματοποιείται και στην Κάντανο όπου και εκλέγεται τριμελής επαναστατική επιτροπή, αποτελούμενη από τους Παπαηλιάκη, Σολανάκη, και Γλαμπεδάκη. Αλλά και στις πρωτεύουσες των άλλων νομών οργανώνονται παρόμοια συλλαλητήρια.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στο Ηράκλειο συγκεντρώνονται περίπου τέσσερις χιλιάδες φιλοβενιζελικοί. Ταυτόχρονα όμως



οργανώνεται εκεί και ισχυρή αντιδιαδήλωση.

Στο μεταξύ τα πράγματα στο μακεδονικό μέτωπο πηγαίνουν από το κακό στο χειρότερο. Οι Κρήτες αντικυβερνητικοί βρίσκονται σε αναβρασμό. Ο Βενιζέλος τούς ενημερώνει για την προσέχ ή κάθοδό του στο νησί και τους καλεί να προετοιμάσουν το έδαφος. Αρχίζουν οι πρώτες αντιστασιακές ενέργειες. Την Πέμπτη 7 Σεπτεμβρίου πάνω από εκατό ένοπλοι, με επικεφαλής τους Γεώργιο Μυλωνογιάννη και Ιωσήφ Λεκανίδη, πραγματοποιούν επιβλητική παρουσία στον Βάμο και καλούν τις αρχές να ταχθούν με το μέρος της, οσονούπω κυρηχθησόμενης, επανάστασης.

«Ο ελληνικός στόλος υπό το Ναύαρχο Κουντουριώτη εστάσισε» τους λένε. «Και έρχε-

ται στην Κρήτη μεταφέροντας το Βενιζέλο και τον Δαγκλή για να σχηματίσουν κυβέρνηση». Δίνουν δε διημερή προθεσμία στις τοπικές αρχές για να προσχωρήσουν στο Κίνημα ή να αποχωρήσουν από τις υπηρεσίες τους. Τελικά προσεχώρησε μόνο ο προϊστάμενος του ταχυδρομείου-τηλεγραφείου Σ. Αρχοντάκης και ο Αγρονόμος, ο οποίος και τους «προμήθευσε» δεκατρία όπλα τύπου Γκρα. Οι επαναστάτες δεν προχωρούν σε βιαιοπραγίες εναντίον των υπαλλήλων που δεν υπακούουν.

Οι Αρχές των Χανίων ενημερώνονται για επικείμενη επαναστατική ενέργεια και θέτουν τη χωροφυλακή και το Στρατό σε επιφυλακή. Ισχυρές περιπολίες αρχίζουν να περιέρχονται ανά την πόλη.

Ο φρούραρχος Μπάκας, το βράδυ της Πέμ-

πτης 7 Σεπτεμβρίου επισκέπτεται τους στρατώνες και προσπαθεί να φανατίσει τους ένοστους εναντίον του Βενιζέλου. Το δε βράδυ της Παρασκευής 8 Σεπτεμβρίου ο Μανούσος Κούνδουρος καλεί στο σπίτι του τους Μ. Ησυχάκη, Εμμ. Σεραδάκη, Α. Κατζουράκη, Ε. Παπαδερό, Γ. Γαλάνη, Γ. Μπαλαντίνο, Εμμ. Ξηρά καθώς και τους Κωνσταντίνο και Γεώργιο Φούμη, με σκοπό να συντονίσουν δυναμική αντίδραση εναντίον του επικείμενου κινήματος.

Την επομένη, το μόνο που γίνεται είναι μια δημοσίευση προκήρυξη στη Νέα Ερευνα, εικοσιπέντε φιλοκυβερνητικών στελεχών, όπου μεταξύ άλλων αναφέρεται ότι το κυοφορούμενο επαναστατικό κίνημα έχει σκοπό την κατάλυση του ελληνικού καθεστώτος, του οποίου κεφαλή είναι η Α.Μ. ο Βασιλεύς των Ελλήνων.

Γίνεται δε έκκληση στον κρητικό λαό να απόσχει κάθε ενέργειας. Εκτός από τους δέκα προαναφερθέντες, το κείμενο προσυπογράφουν και οι Α. Λιωνάκης, Μ. Φραντζεσκάκης, Ν. Μαλινδρέτος, Μαρ. Μάνδακας, Ι. Λιόνης, Σπ. Μαλατάκης, Μιχ. Κανδαράκης, Ε. Παπαγιαννάκης, Α. Λουπάσης, Ιωάννης Χουλιόπουλος, Ν. Βαλάκης, Εμμ. Μπαλαντίνος, Μιχ. Σαββάκης, Ι. Λιόδης και Στυλ. Κασσέλος.

Την ίδια μέρα η επαναστατική φλόγα έχει ανάψει ξανά και στο Ηράκλειο. Δύο χιλιάδες ένοπλοι εισέρχονται θριαμβευτικά από την ύπαιθρο στην πόλη. Ενώνονται με άλλους τόσους βενιζελικούς και πραγματοποιούν ένα θορυβώδες συλλαλητήριο.

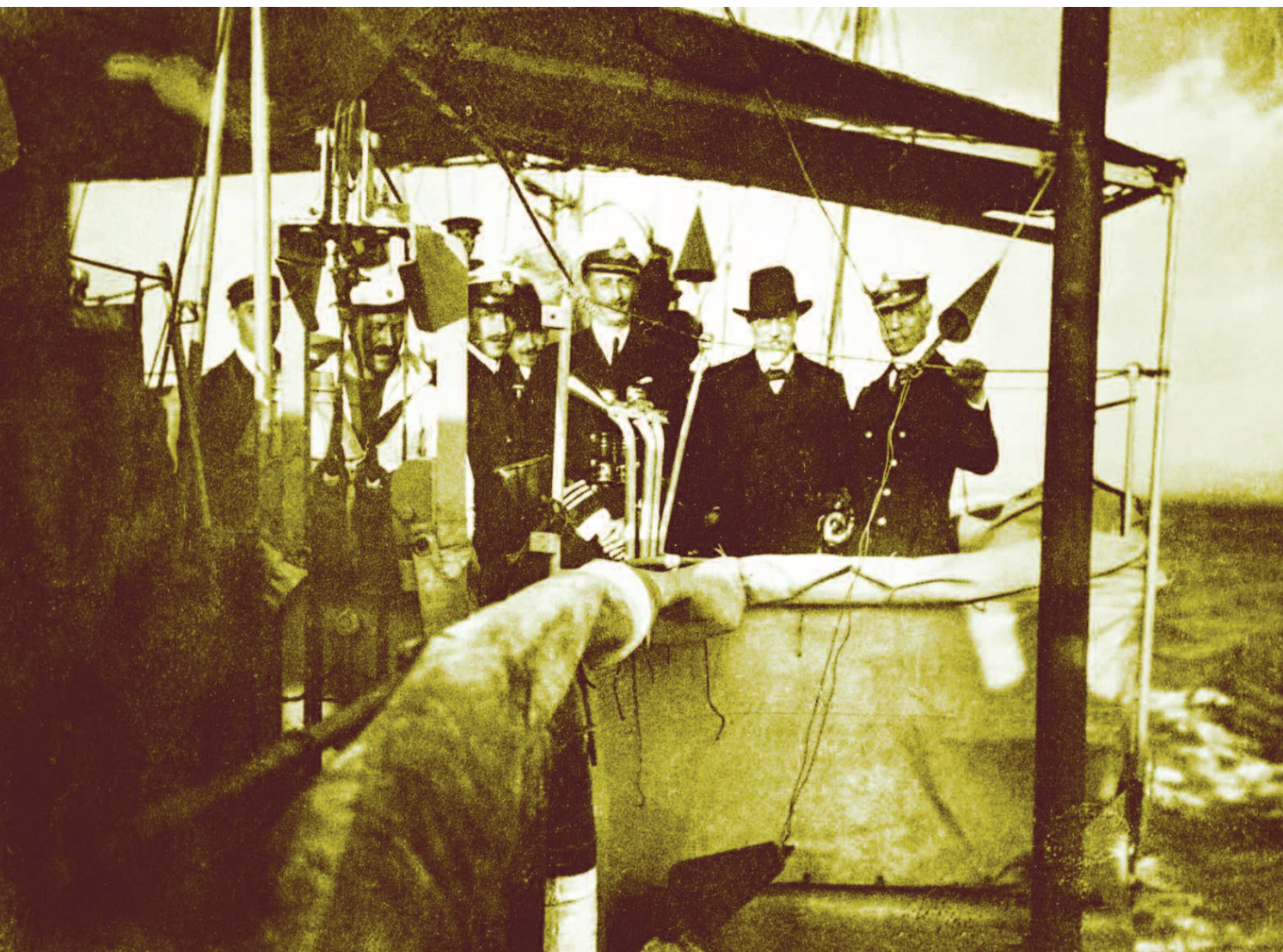
Όμως, περίπου 1200 αντιφρονούντες, επί-στρατοι και ένοπλοι πολίτες, οργανώνουν δυναμικό αντισυλλαλητήριο και επιτίθενται στη Λέσχη Φιλελεύθερων. Από τους σφοδρούς πυροβολισμούς σκοτώνεται ένας επαρχιώτης βενιζελικός και τραυματίζονται κάμποσοι και από τις δύο πλευρές.

Οι κινηματίες αντεπιτίθενται και σε λίγο γίνονται κύριοι της πόλης. Καταλαμβάνουν το φρούριο και προβάλλουν σθεναρή αντίσταση απέναντι στους κυβερνητικούς, οι οποίοι στο μεταξύ, με επικεφαλής τους Μιχελιδάκη, Μείμαράκη και Λογιόδη, τους έχουν πολιορκήσει. Στις σφοδρές αψιμαχίες σκοτώνονται άλλοι δύο, ένας από κάθε πλευρά, και τραυματίζονται πολλοί.

Οι Αγγλοι συλλαμβάνουν και κρατούν στα υπόγεια της Νομαρχίας τους υποκινητές. Μετά από λίγες μέρες, Λογιόδης και Μιχελιδάκης δηλώνουν δημόσια ότι έσφαλαν στις αρχικές τους εκτιμήσεις και καλούν τους οπαδούς τους να σταματήσουν κάθε ενέργεια. Παρά ταύτα οι ένοπλοι αντιβενιζελικοί δεν καταθέτουν τα όπλα, παρά μόνο μετά από 18 μέρες, εκμεταλλευόμενοι τη σχετική αμνηστία που τους παραχωρεί η επαναστατική κυβέρνηση.

Ας επανέλθουμε όμως στα Χανιά, όπου το μεσημέρι του Σαββάτου 9 Σεπτεμβρίου πραγματοποιείται ευρεία σύσκεψη των αρχών του νομού, προκειμένου να ληφθούν τα ενδεικνυόμενα μέτρα εν όψει των κυοφορούμενων επαναστατικών κινήσεων.





Ο,τι μέτρα όμως και να λαμβάνουν είναι επί ματαίω. Ενας πολεμικός ξεσηκωμός ήδη παρασέρνει τα πάντα. Στα επαναστατικά στρατόπεδα της πόλης και της υπαίθρου οι ένοπλοι όλο και πληθαίνουν.

Στον Βάμο, στις 10 Σεπτεμβρίου συγκεντρώνονται εκατοντάδες ντόπιοι ένοπλοι. Διακόσιοι Σφακιανοί με επικεφαλής τον αγρονόμο Σήφη Βολουδάκη κατεβαίνουν επίσης εκεί. Όλοι μαζί, Αποκορωνιώτες και Σφακιανοί, αργά το βράδυ μετακινούνται και στρατοπεδεύουν στο Πλατάνι.

Ο Αριστείδης Κριάρης συγκεντρώνει πολλές δεκάδες καμπίσιους στην Αγιά.

Στο Ακρωτήρι δρα ο Κυριάκος Μπτσοτάκης. Συγκεντρώνει πάνω από πεντακόσιους ένοπλους επαναστάτες, τους οποίους αρχικά φιλοξενεί ο ηγούμενος της Αγίας Τριάδας Ιερόθεος Κονταράκης.

Συνοδοιπόροι του Μπτσοτάκη στον ξεσηκωμό των Ακρωτηριανών είναι οι παλαίμαχοι οπλαρχηγοί Λαμπρινός Τσουχλαράκης, Κωνσταντίνος Κτενιαδάκης, Νικόλαος Γυπάκης, Αλέξανδρος Καζάκος, Στυλιανός Πιστολάκης, Κωνσταντίνος Μυλωνάκης, Γεώργιος Μαραγκουδάκης, Νικόλαος Ξηρουχάκης καθώς και ο Ιωάννης Τορναζάκης.

Από την Αγία Τριάδα μετασταθμεύουν στον Προφήτη Ηλία από όπου το πρωί της Τρίτης 12 Σεπτεμβρίου ξεκινούν για το σπίτι του Βενιζέλου, στην παρακείμενη πλατεία του οποίου έχουν ήδη συγκεντρωθεί πάνω από πεντακόσιοι Χαλεπιανοί. Αργά το μεσημέρι όλοι μαζί κατευθύνονται προς τα Χανιά και στρατοπεδεύουν στον Κήπο.

Στη Σούδα οι επαναστάτες ξεπερνούν τους πεντακόσιους.

Στα διπλανά Κεραμεία οι κάτοικοι, υπακούοντας στην πρόσκληση του καπετάν Γιάννη Καλογερά, κατεβαίνουν σύσσωμοι στον κάμπο των Χανίων και στρατοπεδεύουν στα Νεροκούρου σχηματίζοντας μαζί με τους ντόπιους μια πανίσχυρη ομάδα, η οποία ελέγχει όλα τα γύρω επίκαιρα σημεία. Δίπλα στον αρχηγό Καλογερά βλέπει κανείς τους μπαρουτοκαπνισμένους καπεταναίους Πέτρο Κουταλώνη, Παναγιώτη Μαζάνη, Θεόδωρο Χανταμπί, Μιχάλη Καυκαλά, Νίκο Πολυχρονάκη, τον Γιώργη

Νικόλαο Τσακιράκη και πολλούς άλλους.

Αλλο μεγάλο επαναστατικό στρατόπεδο δημιουργείται στον Γαλατά, με πρωτοβουλία του Μακεδονομάχου οπλαρχηγού Παναγιώτη Γερογιάννη. Στο χωριό αυτό συγκεντρώνονται χιλιάδες Σελινιώτες, Κισαμίτες αλλά και κάτοικοι των γύρω περιοχών.

Εκτός από τον Αριστείδη Κριάρη, μεταξύ των μπροστάρηδων του Σελίνου είναι και οι Παπαηλιάκης, Σολανάκης, Γλαμπεδάκης, Μάρκος Ξανάκης, Γιώργος Ξεργαντάνης και Κωστής Βλοντάκης.

Οι Κισαμίτες (χίλιοι πεντακόσιοι κατά τους μετριότερους υπολογισμούς) προσέρχονται έχοντας επικεφαλής ως στρατιωτικούς και πολιτικούς ηγέτες, τους Μαρκαντωνάκη, Θεοδωρίδη, Μαλανδράκη, Κουκουράκη, Πολυχρονίδη, Χριστοδουλάκη, Μιχελάκη, Παπαδογεωργάκη, Γεωργακάκη, Μανωλακάκη, Ανδρεαδάκη, Ντιγριντάκη, Μηνιωτάκη, Σταυρουλάκη, Κουμή, Κοτσιφάκη, Πατνιωτάκη, Καλογεράκη και Περάκη.

Ξεχωριστή ομάδα οι Σηπλιανοί με επικεφαλής το Μιχάλη Αναστασάκη.

Από τα Μεσκλά εξηνταπέντε επαναστάτες με επικεφαλής τους Δημήτρη Βουράκη, Στυλιανό Φραγκάκη, Δημήτρη Φραγκοδημητράκη, Ευστράτιο Μπατάκη, Γεώργιο Γιαννικάκη και Δημήτρη Μανιά.

Τους κατοίκους της Ζούρβας ξεσήκωσε ο Γεώργιος Κωνσταντίνου Βουλγαράκης.

Από τα Καρανοσκάφια εκατόν δέκα ένοπλοι παρόντες, συνοδευόμενοι από τους καπετάνιους Ευάγγελο Καλογεράκη, Εμμανουήλ Τρικουνάκη, Εμμανουήλ Πεντάρη, Εμμανουήλ Φραγκεδάκη, Γεώργιο και Μανούσο Κωνσταντουδάκη.

Από κοντά και οι Γερασιώτες με τους Κοντομαριανούς, με μπροστάρηδες τους Γεωργιλιά, Γερασιώτη υιό, Βουρδουμπά και Αναστάσιο Ντουρουντάκη.

Κοντολογίς, όλη η ύπαιθρος παρούσα, με τα πέντε περιφερειακά επαναστατικά της στρατόπεδα.

Ας επανέλθουμε όμως και στο στρατόπεδο του Συντάγματος Κρητών στην πόλη των Χανίων, όπου τη Δευτέρα 11 Σεπτεμβρίου ξεσπά στάση την οποία συντονίζει επαναστατική επιτροπή

αποτελούμενη από τους Κυρ. Κ. Μπτσοτάκη, Γ. Μαρκαντωνάκη, Σκουλά και Κουτσουρελάκη. Η συντριπτική πλειοψηφία των αξιωματικών και των οπλιτών, μνημένων στο Κίνημα, καταλαμβάνει τη Μονάδα. Μπροστάρηδες οι αξιωματικοί Σ. Τζανακάκης, Π. Καλομενόπουλος, Ε. Γαρουφαλάκης, Αχιλλ. Σκουλάς, Γ. Αποστολάκης, Σπινθουράκης, Βαρουδάκης, Τσιριμωνακάκης, Μαντζουράκης, Ορφανουδάκης, Φωτάκης, Φθενάκης, και Κ. Δαβράδος.

Ο διοικητής του Συντάγματος αντισυνταγματάρχης Θεόδωρος Μπάκας μαζί με τον ταγματάρχη Ρόκο, τριαντατέσσερις κατώτερους φιλοβασιλικούς αξιωματικούς και εικοσιπέντε στρατιώτες, ταμπουρώνονται στο Φρουραρχείο. Οι 2.000 αξιωματικοί και στρατιώτες, μαζί με 3.000 ενόπλους ξεσηκωμένους πολίτες των Χανίων τους περικυκλώνουν και τους δίνουν διορία μισής ώρας για να παραδοθούν.

Ο Μπάκας δηλώνει στην επαναστατική επιτροπή ότι όλοι τους, στο όνομα της Α.Μ. του Βασιλέως, είναι αποφασισμένοι να αντιτάξουν άμυνα μέχρι εσχάτων. Μετά από αυτό, οι κινηματίες διστάζουν να αναλάβουν δράση, σεβόμενοι τη ζωή των πολιορκημένων. Τελικά, με παρέμβαση των προξένων των συμμαχικών δυνάμεων απελευθερώνονται, μεταφέρονται σε πλοίο στη Σούδα και αργότερα αναχωρούν προς την Αθήνα.

Στο μεταξύ ο Βενιζέλος επισπεύδει την κάθοδό του στα Χανιά, αφού αποτυγχάνει και η τελευταία του προσπάθεια να πείσει τον βασιλέα να κινηθεί κατά της Βουλγαρίας. Έχει ήδη έρθει σε επαφή με τους Αγγλογάλλους οι οποίοι του οργανώνουν ασφαλή αναχώρηση από τον Πειραιά.

Μόλις τηλεγραφείται το γεγονός, η εφημερίδα ΚΗΡΥΞ εκδίδει έκτακτο παράρτημα. Οι επαναστάτες πανηγυρίζουν. Ορίζεται συλλαλητήριο για το απόγευμα της επόμενης μέρας. Από όλα πλέον τα επαρχιακά στρατόπεδα αναχωρούν για τα Χανιά.

Την Τετάρτη 13 Σεπτεμβρίου φτάνουν στη Σούδα τα ατρόπλοια του Εμπειρικού "Εσπέρια" και "Ατρόμπος" με τους Βενιζέλο, Κουντουριώτη και εκατό σημαίνοντα στελέχη του Κινήματος. Εκατοντάδες καπεταναίοι και απλός λαός ανεβαίνουν στο Εσπέρια και συχαίρουν

τον "αρχηγό" για την εθνική στάση του.

Στις τρεις το μεσημέρι Βενιζέλος και Κουντουριώτης επιβιβάζονται σε αυτοκίνητο και αναχωρούν για τα Χανιά. Πίσω ακολουθούν οι συνεργάτες τους.

Πλήθος κόσμου σε όλη τη διαδρομή τους αποθεώνει. Όλα τα σπίτια είναι σημαιοστολισμένα. Τα δε καταστήματα κοσμούν οι φωτογραφίες των Βενιζέλου και Κουντουριώτη. Όταν η πομπή φτάνει στον Στρατώνη, σύσσωμο το Πρώτο Σύνταγμα αποδίδει τιμές, ενώ η στρατιωτική μπάντα ανακρούει τον εθνικό ύμνο. Η παρουσία του Κουντουριώτη με την επίσημη στολή του δίπλα στο Βενιζέλο, προκαλεί φρενίτιδα ενθουσιασμού.

Τα πλήθη των στασιαστών συνεχίζουν να συρρέουν. Μετά από λίγο, επέρχεται το αδιαχώρητο σε όλη την περιοχή. Μια τεράστια λαοθάλασσα έχει ήδη συγκροτήσει ένα απίστευτο συλλαλητήριο. Όπως αναφέρεται στις περιγραφές των απεσταλμένων του Αθηναϊκού Τύπου, ο κόσμος έχει γεμίσει ασφυκτικά την περιοχή του Κήπου, όλο το Πεδίο του Αρεως και φτάνει μέχρι την Πύλη της Αμμου, στην παραλία του Κουμ Καπί.

Σύμφωνα με τους μετριότερους υπολογισμούς οι διαδηλωτές ανέρχονται στις είκοσι χιλιάδες. Στο συλλαλητήριο εκφωνεί λόγο ο δικηγόρος και τέως βουλευτής Νικόλαος Ζουρίδης. Στο τέλος της ομιλίας του, διαβάζει ψήφισμα όπου μεταξύ άλλων αναφέρεται ότι ο λαός των Χανίων αναθέτει τη διεύθυνση του εθνικού αγώνα στους Βενιζέλο και Κουντουριώτη (έχοντας δικαίωμα να προσλάβουν και τρίτο μέλος), με σκοπό τη δημιουργία προσωρινής κυβέρνησης, η οποία θα επιδιώξει τη σωτηρία του έθνους στο πλευρό των συμμαχών μας.

Το ψήφισμα εγκρίνεται δια βοής εν μέσω αμέτρητων πυροβολισμών.

Απαντώντας στον Ζουρίδη ο Βενιζέλος δήλωνε ότι αποδέχεται την εντολή του λαού. Εκφράζει δε την ελπίδα ότι ο βασιλέας, έστω και την τελευταία στιγμή, θα θελήσει να ακολουθήσει την Εθνική Πολιτική τασσόμενος στο πλευρό των προστάτιδων δυνάμεων.

Η αναφορά αυτή δεν αρέσει καθόλου στους μπαρουτοκαπνισμένους επαναστάτες. Από το πλήθος ακούγονται κραυγές: «Κάτω ο Κωνσταντίνος», «Ζήτω η Δημοκρατία». Για πρώτη, ίσως, φορά τίθεται τότε ευθέως από το λαό πολιτειακό ζήτημα.

Ο Βενιζέλος δε συμφωνεί. «Κανείς δε θα είναι ευτυχέστερος από τον Παύλο Κουντουριώτη και εμέ, αν αποκατασταθεί η ενότης της χώρας και το έθνος αντιμετωπίσει ομονοούν τους περιβάλλοντες αυτώ κινδύνους» τους απαντά. Σε αντίθετη περίπτωση βέβαια, υπογραμμίζει, η νέα κυβέρνηση θα συνεχίσει μέχρι εσχάτων τον δίκαιο αγώνα της.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στους συγκεντρωμένους μοιράστηκε σχετική προκήρυξη με την υπογραφή των Βενιζέλου-Κουντουριώτη. Περιττό να τονιστεί ότι όλες οι αρχές του νομού είναι πλέον υπό την εξουσία των επαναστατών. Την επομένη, τελείται δοξολογία στο Μητροπολιτικό ναό, κατά την οποία ο επίσκοπος Αγαθάγγελος, στη δέησή του παρακαλεί τον Θεό να δώσει μυαλό και φώτιση στον βασιλέα, στη δε προσωρινή κυβέρνηση και τα στελέχη της, ισχύ και δύναμη, ώστε να φέρουν εις αίσιον πέρας την ανατεθείσα σε αυτούς εντολή.

Στις 16 Δεκεμβρίου φτάνει στα Χανιά και ο στρατηγός Παναγιώτης Δαγκλής. Την επομένη, με διάταγμα της προσωρινής κυβέρνησης, προσλαμβάνεται ως τρίτο μέλος της. Καθ' όλη τη διάρκεια της παραμονής της στα Χανιά, η επαναστατική κυβέρνηση έχει καθημερινή συνεργασία με τους πρόξενους των Δυνάμεων και τους κυβερνήτες του Συμμαχικού Στόλου.

Θα πρέπει να τονιστεί ότι "προσπάθεια" του Μανούσου Κούνδουρου και ευάριθμων φιλοβασιλικών παραγόντων να οργανώσουν αντεπαναστατικό κίνημα, αποτυγχάνει παταγωδώς. Μετά από εννιά γόνιμες ημέρες, το απόγευμα της 21ης Σεπτεμβρίου του 1916, η προσωρινή κυβέρνηση αναχωρεί με το "Εσπέρια" για τα νησιά του Αιγαίου και τη Θεσσαλονίκη.



# Ο μύθος της Ηλέκτρας πρότυπο σε ψυχοκοινωνικά ζητήματα της γυναίκας

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΕΡΒΑΣ\*

**Ο μύθος είναι ένας κώδικας που μεταφέρει αρχέτυπα. Η εκάστοτε αποκωδικοποίησή του εξαρτάται από το πολιτισμικό και ερμηνευτικό πλαίσιο. Ο μύθος της Ηλέκτρας έχει επιζήσει, με παραλλαγές, μέσα από τα έργα των τραγικών ποιητών του πέμπτου αιώνα (Αισχύλου, Σοφοκλή, Ευριπίδη) αλλά και νεότερων Ελλήνων και ξένων ποιητών και συγγραφέων.**

Τρεις τραγικοί φωτίζουν τον μύθο έτσι, ώστε να παρουσιάσουν ο καθένας το δικό του επιχείρημα: ο Αισχύλος για την απόδοση δικαιοσύνης, ο Σοφοκλής για τη “δίκη” με τη φιλοσοφική έννοια ως αποκατάσταση της διαταραγμένης τάξης του κόσμου και ο Ευριπίδης για την ατομική ευθύνη μέσα σ’ αυτά. Ιδωμένος μέσα από μια ανθρωπολογική προοπτική, ο μύθος της Ηλέκτρας μεταφέρει το πολιτισμικό πρότυπο του ρόλου της γυναίκας στη συντήρηση του οικογενειακού μίσους στη “βεντέτα” (Λεκατσάς), του ρόλου της γυναίκας που γεννιέται και ζει μέσα στον νόμο μιας πατριαρχικής κοινωνίας. Και ερμηνευμένος μέσα σ’ ένα ψυχαναλυτικό πλαίσιο αναπαριστά ένα είδος συλλογικού γυναικείου ασυνειδήτου μεταφέροντας το πρότυπο του ανταγωνισμού μητέρας-κόρης και την ιδιαίτερη σημασία αυτής της σχέσης στη διαμόρφωση της θηλυκής ταυτότητας.

Η Ηλέκτρα του Αισχύλου παρέχει καλύτερα το πρότυπο για την ανθρωπολογική διάσταση που εστιάζει στο κοινωνικό/πολιτισμικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο καλείται να διαμορφωθεί και να λειτουργήσει μια γυναίκα.

Η μητροκτονία χρησιμεύει ως σύμβολο του χαμού της μητριαρχίας και ως πρόφαση για να χτίσει ο Αισχύλος μια διαλεκτική δικαιοσύνης σ’ ένα κόσμο που αλλάζει. Ο Σοφοκλής στη δική του Ηλέκτρα φαίνεται να ασχολείται με τη “δίκη” με την εξωηθική της έννοια, την έννοια της αποκατάστασης της φυσικής τάξης των πραγμάτων μέσω ενός φυσικού νόμου που αποζητά την ομοιότητα.

Αν φωτίσει κανείς αυτή την ερμηνεία από τη μεριά της ψυχολογίας κι αντικαταστήσει τον παγκόσμιο νόμο (της κοσμικής ισορροπίας) με τον εσωτερικό νόμο (της ψυχικής ισορροπίας) που ζητάει κι αυτός την δίκη του, αντιλαμβάνεται γιατί η Ηλέκτρα του Σοφοκλή είναι εκείνη στην οποία αναφέρονται κυρίως οι ψυχαναλυτές. Αυτή η εκδοχή του μύθου της Ηλέκτρας έχει χρησιμοποιηθεί επανειλημμένως ως ένα πρότυπο που συμπυκνώνει και σχηματοποιεί ζητήματα που αφορούν στην αναπτυξιακή ψυχολογία της γυναίκας, καθώς ο μύθος δίνει κεντρική θέση στη σχέση μητέρας-κόρης.

Ο Γιουνγκ (Yung), μάλιστα, το 1913 είχε προτείνει τον όρο “Σύμπλεγμα της Ηλέκτρας” ως συνώνυμο του “Οιδιπόδειου” συμπλέγματος για τις γυναίκες, προκειμένου να δείξει την ύπαρξη ανάλογων διαδρομών, στις στάσεις των δύο φύλων προς τους γονείς. Εννοούσε ότι όπως στο Οιδιπόδειο το αγόρι ανταγωνίζεται τον πατέρα για τη μητέρα, έτσι κι εδώ το κορίτσι ανταγωνίζεται τη μητέρα για χάρη του πατέρα. Ο Φρόυντ (Freud) αρνήθηκε όμως τη χρησιμότητα ενός τέτοιου όρου (1920) για να δηλώσει κατηγορηματικά στο άρθρο του για την γυναικεία σεξουαλικότητα (1931) ότι το γυναικείο Οιδιπόδειο



σύμπλεγμα δεν είναι ανάλογο του ανδρικού, δεδομένου ότι «μόνο στο αγόρι βρίσκουμε το μοιραίο συνδυασμό έρωτα για τον ένα γονιό και ταυτόχρονου μίσους για τον άλλο ως ανταγωνιστή», μετατοπίζοντας το βάρος για το κορίτσι στην προ-οιδιπόδεια προσκόλληση με τη μητέρα.

Το ότι το πρώτο αντικείμενο αγάπης για τη γυναίκα είναι η μητέρα, με την οποία επιπρόσθετα καλείται να διατηρήσει την ταύτιση του αρχικού δεσμού προκειμένου να διεξέλθει την αντιζηλία της οιδιπόδειας φάσης δημιουργεί έναν ισχυρότατο δεσμό της γυναίκας με τη μητέρα της, μια διπλή αλληλεγγύη που κάνει την αυτονόμηση του κοριτσιού από τη μητέρα και την ανάπτυξη της ξεχωριστής της προσωπικότητας και της σεξουαλικότητάς της μια διαδικασία πιο συγκρουσιακή απ’ ό,τι των αγοριών, αφού σε κάθε βήμα προς την αυτονόμησης της, ή τη διεκδίκηση του πατέρα, πρέπει να απαρνηθεί το πρώτο αντικείμενο αγάπης της, τη μητέρα της. Γιατί, μεταφορικά, το κορίτσι πρέπει να σκοτώσει τη μητέρα της προκειμένου να αποκτήσει τη σεξουαλικότητά του και να γίνει γυναίκα σαν και κείνη. Πρέπει να τη μισήσει και να την αγαπήσει ταυτόχρονα. Ο Φρόυντ είχε δίκιο όταν εστίαζε στα προβλήματα αμφισεξουαλικότητας ειδικά στα κορίτσια. Οι μικρές Ηλέκρες θέλουν να γίνουν σαν τον μπαμπά και να ‘χουν τη μαμά τους όσο θέλουν, να γίνουν σαν τη μαμά και να ‘χουν τον μπαμπά τους (Μακ Ντούγκαλ, ’86). Οι Χάλμπεστραντ - Φρόυντ (Halberstadt - Freud) σημειώνουν ότι η μητέρα είτε κατηγορείται ότι παρεμποδίζει τη σχέση του κοριτσιού με τον πατέρα είτε ότι δεν ικανοποιεί την τρυφερή λαχτάρα του κοριτσιού για την ίδια. Αυτό συχνά οδηγεί σε έναν διχασμό ανάμεσα στη ματαιωτική κακή μητέρα και στον εξιδανικευμένο καλό πατέρα. Και πιστεύουν πως γι’ αυτό τον λόγο το πρότυπο της Ηλέκτρας-κόρης φαίνεται πιο ταιριαστό για την ψυχοσεξουαλική

ανάπτυξη και τα προβλήματα των γυναικών από εκείνο του Οιδίποδα.

Η Ηλέκτρα του Ευριπίδη, τέλος, παρέχει καλύτερα το πρότυπο για την κοινωνιολογική διάσταση των γυναικών. Στο δικό του έργο, οι άνθρωποι κινούνται από τα πάθη τους, τις αδυναμίες τους, τρέφονται απ’ αυτές. Η Ηλέκτρα ξεπερνά κι αυτόν ακόμη τον ρόλο που της ορίζει η ανθρωπολογία και σηκώνει η ίδια μαχαίρι. Όλοι οι νόμοι έχουν καταπατηθεί, γελοιοποιηθεί. Κι οι θεοί Διόσκουροι όταν όλα έχουν τελειώσει, ψελλίζοντας αστήριχτες δικαιολογίες, αφήνουν τους δυο ήρωες -που μόνο ήρωες δεν είναι πια- μες στην ερημιά και τη διάλυση, εξισωμένους μες στην εξαθλίωσή τους μόνο κι όχι μέσα από την την ανύψωση της κοινωνικής θέσης της γυναίκας, που πάντα υποστήριζε ο Ευριπίδης.

Στη δική μου ανάγνωση, ο Ευριπίδης χρησιμοποιεί τον μύθο της Ηλέκτρας για να τον απομυθοποιήσει, καλώντας ουσιαστικά τους θεατές να πάρουν αποστάσεις από τις εκδικητικές “καρικατούρες” επί σκηνής και να εξασκήσουν την κρίση τους, παρά να υποταχτούν στην πλαστή δικαιοσύνη μιας διαρκούς αντεκδίκησης και όλων των μύθων που την στηρίζουν. Μες στον ρεαλισμό και την πικρόχολη ειρωνεία του, παρέχει ένα πρότυπο ενός ανθρώπου - έρμαιου στα χέρια των δυνάμεων που τον ορίζουν, είτε αυτές είναι ψυχικές είτε κοινωνικές. Σε μια κοινωνία που εξισώνει υποβαθμίζοντας, δεν επιζούν, δεν εξελίσσονται και δεν πραγματώνονται ούτε άνδρες ούτε γυναίκες. Και προειδοποιεί για την καταστροφή που μπορεί να επέλθει αν δεν εξασκήσουμε την κρίση, τη λογική και την αυτοσυγκράτηση.

\*Ο Γιάννης Ζέρβας είναι αναπληρωτής καθηγητής Ψυχιατρικής ΕΚΠΑ, συγγραφέας και μεταφραστής

ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΑΠΕ-ΜΠΕ: Επιμέλεια Νατάσσα Δομνάκη

## Μνημείο κηρύχθηκε ένα από τα κτήρια του Ελληνικού



**ΑΠΕ-ΜΠΕ »** Σε μια μαραθώνια συνεδρίαση, διάρκειας πλέον των επτά ωρών, τα μέλη του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων κλήθηκαν χτες, να διερευνήσουν κατά πόσο οκτώ κτήρια του πρώην αεροδρομίου του Ελληνικού, έχουν τις προϋποθέσεις να κηρυχθούν μνημεία, υπό το βάρος της προεξαγγελθείσας επένδυσης στη συγκεκριμένη περιοχή. Η συνεδρίαση έληξε με την κήρυξη ως μνημείου, μόνο ενός ιδιαίτερου, αρχιτεκτονικά, κτηρίου, του αγγλικού υποστέγου “Παγόδα”.

Μπορεί ένα αεροδρόμιο να αποτελέσει στοιχείο της συλλογικής μνήμης και κατά πόσο τα κτήρια του Ελληνικού εγγράφονται στη μνήμη των πολιτών; Το ερώτημα αυτό απασχόλησε ιδιαίτερα τα μέλη του Συμβουλίου, τα οποία εξέτασαν την ιστορική και αρχιτεκτονική αξία που μπορεί να φέρουν ο δυτικός αεροσταθμός (αίθουσα αφίξεων - αναχωρήσεων εξωτερικού), ο παλιός πύργος ελέγχου, η “Πα-

γόδα” και το συγκρότημα πέντε κτηρίων του πρώην αμερικανικού Κολεγίου Αθηνών.

Το θέμα εισήχθη έπειτα από ψήφισμα της γενικής συνέλευσης μελών ΔΕΠ της Σχολής Αρχιτεκτόνων του Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου, μέσω του οποίου ζήτησε τον χαρακτηρισμό ως νεότερων μνημείων, πολλών κτηρίων, εγκαταστάσεων, αεροσκαφών και κινητού τεχνικού εξοπλισμού.

Σήμερα, πολλά από τα κτήρια του παλαιού αεροδρομίου, έχουν βανδαλιστεί και λεηλατηθεί. Μάλιστα, ο αναπληρωτής καθηγητής του ΕΜΠ, Νίκος Μπελαβίλας, κατήγγειλε κατά τη χτεσινή συνεδρίαση, ότι και ο κινητός εξοπλισμός της Ολυμπιακής Αεροπορίας λεηλατείται και τα φτερά των αεροπλάνων έχουν ήδη ξηλωθεί. Επίσης, τα αρχεία του πρώην αεροδρομίου βρίσκονται στο κηρυγμένο κτήριο του ανατολικού αεροσταθμού, αλλά πεταμένα στο πάτωμα «σε ένα κτήριο φυλασσόμενο από δύο φύλακες».



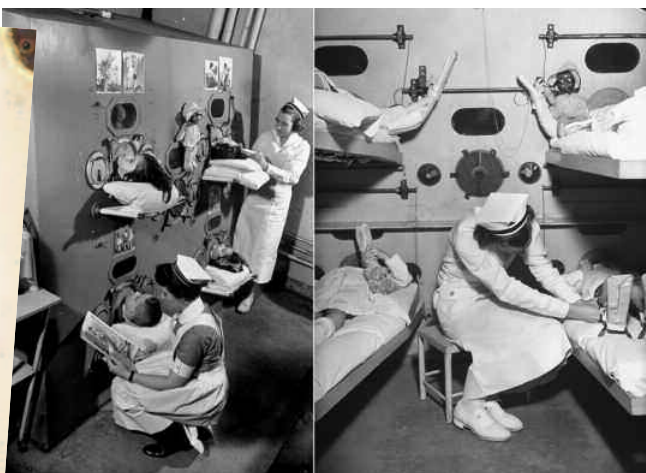
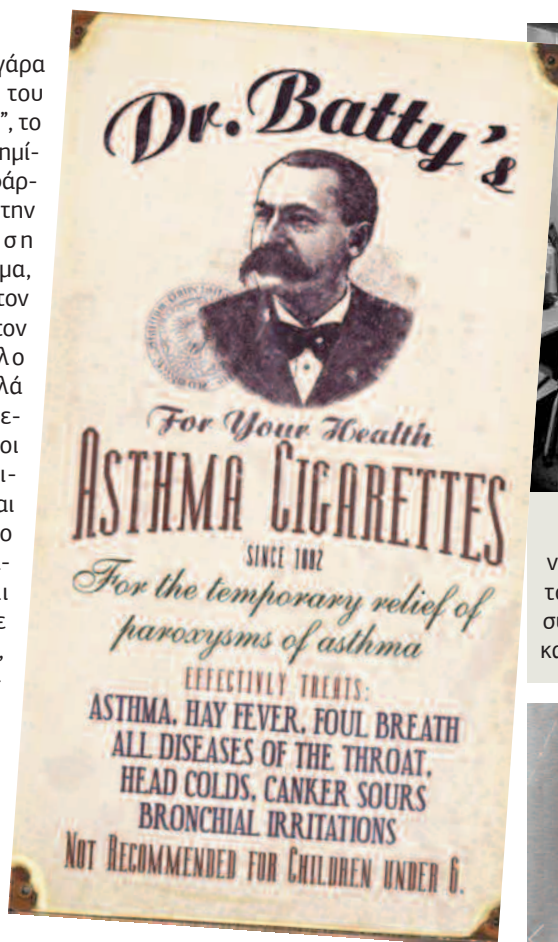
Οι θεραπευτικές πρακτικές συνοδεύουν το ανθρώπινο είδος από τη στιγμή που έκανε τα πρώτα του βήματα στη γη. Ο δρόμος που ακολούθησε η ιατρική στο πέρασμα του χρόνου, είναι γεμάτος από εκπληκτικές ιστορίες απάτης, πάθους ή και λάθους...



ΓΑΝΝΗΣ  
ΣΤΕΦΑΝΟΓΙΑΝΝΗΣ  
MSc.

## Ιστορία της Ιατρικής: ένα απίθανο ταξίδι στον χρόνο

“Τα τσιγάρα άσθματος του δρος Μπάτυ”, το 1882, διαφημιζονταν ως φάρμακο για την ανακούφιση από το άσθμα, το κρύωμα, τον πονόλαιμο, τον πονοκέφαλο και πολλά άλλα. Το γεγονός ότι οι αναπνευστικές νόσοι και ειδικά το άσθμα επιδεινώνονται ραγδαία με το κάπνισμα, μάλλον κρυβόταν επιμελώς...



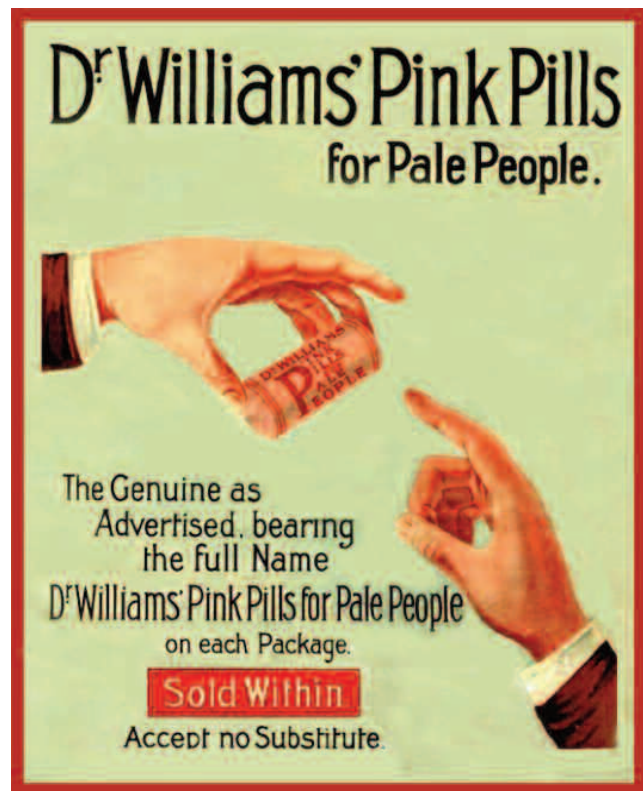
Προσπάθεια θεραπείας της πολυομιελίτιδας το 1938. Οι νεαροί ασθενείς εισάγονταν σε ειδικό σιδερένιο “πνεύμονα” του οποίου η πίεση αέρα αυξανόταν και μειωνόταν, για τη συμπίεση και αποσυμπίεση των πνευμόνων. Η νόσος, ακόμη και σήμερα, δεν θεραπεύεται πλήρως...



Λονδίνο 1919. Γυναίκα που αναπνέει καθαρό αέρα μέσω μιας ειδικής μάσκας με φίλτρα, ως μέτρο πρόληψης για την προσβολή από την τρομερή γρίπη του 1918, που προκάλεσε τον θάνατο σε παραπάνω από 50 εκατομμύρια ανθρώπους στην Ευρώπη. Μάλλον θεωρητική προστασία, αφού δεν μπορούσε να εφαρμόζεται όλο το 24ωρο...



Γυναίκα με τεχνητό πόδι, γύρω στο 1890, δέχεται να φωτογραφηθεί με το τεχνητό μέλος, αλλά χωρίς να φαίνεται το πρόσωπό της, προκειμένου να μη στιγματιστεί κοινωνικά...



Τα “θαυματοργά ροζ χάπια για χλωμούς ανθρώπους”, διαφημιζονταν γύρω στο 1920 για την αντιμετώπιση της ωχρότητας του δέρματος, αλλά και για τη γενικότερη ενδυνάμωση του οργανισμού. Στο τέλος γράφει «μη δεχθείτε υποκατάστατα (μόνο εμείς θα σας σώσουμε...)».



Ο Leonid Rogozov, Ρώσος χειρουργός, ενώ συμμετείχε σε αποστολή στην Ανταρκτική το 1960, εμφάνισε κρίση σκωληκοειδίτιδας. Επειδή ήταν ο μόνος γιατρός σε ακτίνα εκατοντάδων χιλιομέτρων, χειρούργησε μόνος του τη σκωληκοειδίτιδα με πρόχειρη τοπική αναισθησία. Κατεγράφη ως ο μόνος χειρουργός στην ιστορία που αυτοχειρουργήθηκε και επέζησε σε τέτοιες συνθήκες. Ο Rogozov έζησε για 40 χρόνια μετά την επέμβαση...



Συλλεκτικό μηχανήμα ηλεκτροκαρδιογραφήματος καρδιάς, National Heart Hospital, Λονδίνο 1916, με ανεπιβεβαίωτη διαγνωστική χρησιμότητα...



Σπάνια φωτογραφία του 1840, που απεικονίζει μια “Utica Crib”, ένα απάνθρωπο κλουβί που έβαζαν τους επικίνδυνους και υπερδιεγερτικούς ψυχασθενείς για μέρες ή και εβδομάδες, μέχρι να “συνετιστούν”.

Μία ακόμη μαύρη σελίδα της ιστορίας της ψυχιατρικής...



Μωρά που δέχονται υπεριώδεις ακτίνες για τη θεραπεία της ραχίτιδας, σε ορφανοτροφείο του Σικάγου το 1925. Η θεραπεία της νόσου δεν ήταν σίγουρη, ενώ το μαύρισμα βέβαιο...





Επιμέλεια:  
**ΣΑΚΗΣ ΚΟΥΒΑΤΖΟΣ**  
info@herb.gr

### Βιότοπος - περιγραφή

**Λατινική ονομασία του φυτού είναι *Helianthus annuus* (Ηλίανθος ο ετήσιος) και ανήκει στην οικογένεια των Συνθέτων. Το συναντούμε με τα ονόματα ηλιοτρόπιο, λιοτρόπι, λιοδρόμι, κολοκάσι, κονδυλόριζο, ηλιοστρόφι κ.α.**

## Ηλίανθος ο ετήσιος

Είναι φυτό μονοετές που μπορεί να φτάσει σε ύψος τα 3,5 μέτρα. Η ρίζα του προχωράει βαθιά στο χώμα και διακλαδίζεται σε πολλές πλάγιες ρίζες, οι οποίες είναι πυκνές και λεπτές. Τα φύλλα του είναι έμμισχα σε σχήμα καρδιάς. Ο βλαστός και τα φύλλα καλύπτονται από σκληρές τρίχες οι οποίες προστατεύουν το φυτό από τα φυτοφάγα ζώα. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του φυτού είναι οι μεγάλες ταξιανθίες κεφάλια, τα οποία φυτρώνουν στην άκρη του βλαστού ή των κλαδιών και στρέφονται προς τον ήλιο. Η διάμετρός τους μπορεί να φτάσει και τα 30 εκατοστά. Τα κεφάλια αυτά αποτελούνται από γλωσσοειδή ανθίδια κίτρινα, τα οποία είναι τοποθετημένα περιφερειακά σαν ακτίνες και μικρότερα σωληνοειδή τοποθετημένα στο κέντρο του δίσκου. Τα άνθη είναι ερμαφρόδιτα (έχουν και αρσενικά και θηλυκά όργανα) και γονιμοποιούνται από τις μέλισσες και τα έντομα.

Ο ηλίανθος όταν δεν έχει ανθίσει ακόμη παρουσιάζει το φαινόμενο του ηλιοτροπισμού. Το ξημέρωμα οι δίσκοι των ηλίανθων είναι στραμμένοι προς την Ανατολή. Καθώς η μέρα προχωρά παρακολουθούν την πορεία του ήλιου προς την Δύση στρέφοντας τα κεφάλια τους προς την ανατολή και πάλι. Όταν το φυτό ανοίξει τα μπουμπούκια του δεν παρουσιάζει πλέον το φαινόμενο αυτό.

Ο ήλιος καλλιεργείται για τους σπόρους του που τρώγονται ως πασατέμπος και για το έλαιο που εξάγεται από αυτούς. Βρώσιμα είναι και τα άνθη του φυτού τα οποία όμως έχουν πικρή γεύση και αν θέλουμε να τα φάμε ωμά καλύτερα να τα βάλουμε για μερικά δευτερόλεπτα σε ατμό για να φύγει η πικρίλα. Τα μπουμπούκια του φυτού όταν δεν έχουν ανοίξει τρώγονται όπως οι αγκινάρες.

Σε μερικές χώρες όπως η Κίνα, τα κεφάλια τρώγονται σαν σνακ αφού τα ψήσουν στον φούρνο (εδώ που τα λέμε για τους Κινέζους είδηση θα ήταν, τι δεν τρώνε και όχι αν τρώνε



κάτι!).

Είναι φυτό ιθαγενές στην Κεντρική Αμερική αλλά ευδοκίμει σε όλα τα εδάφη και αναπτύσσεται εύκολα.

Στη χώρα μας καλλιεργείται κύρια στην περιοχή του Εβρου. Είναι φυτό που αγαπούν οι μέλισσες και το μέλι που παράγεται σε μεγάλες ποσότητες από τα άνθη του ηλίανθου είναι ανοιχτόχρωμο. Η μέλισσες όμως πληρώνουν πολύ ακριβά την αγάπη τους για τους χυμούς του ηλίανθου, γιατί γρήγορα χάνουν το τρίχωμά τους, μαυρίζουν και τα σμήνη μειώνονται. Για τον λόγο αυτό, οι μελισσοκόμοι αφήνουν τα μελίσσια τους λίγο χρόνο κοντά στις καλλιέργειες αυτές και μετά τα απομακρύνουν σε άλλες περιοχές με γυρεοφόρες ανθοφορίες.

### Ιστορικά στοιχεία

Ο ηλίανθος πήρε το όνομά του από τις λέξεις ήλιος και άνθος. Όπως υπολογίζεται το φυτό χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά γύρω στα



2.600 π.Χ. από τους ιθαγενείς της Κεντρικής και Νότιας Αμερικής. Αυτοί μάζευαν τους μεγαλύτερους σπόρους του φυτού και τους ξαναφύτευαν και έτσι κατάφεραν να παράγουν μεγαλύτερους σπόρους από ό,τι είχε αρχικά το φυτό. Οι Ατζέκοι του Μεξικού, οι Ινκας του Περού και οι Οτόμοι λάτρευαν τις εικόνες του ηλίανθου που για αυτούς συμβόλιζαν τον Θεό Ηλιο. Οι πολεμιστές των ιθαγενών έπαιρναν μαζί τους ένα προσεκτικά δεμένο βώλο φτιαγμένο από σπόρους του φυτού για να τρώνε όταν είναι κουρασμένοι, ώστε να επανακάμπτουν γρήγορα.

Τον 16ο αιώνα ομοιώματα από χρυσάφι εμφανίστηκαν στην Ισπανία. Τότε ήταν η εποχή που το φυτό μεταφέρθηκε στην Ευρώπη, το 1514. Οι Ρώσοι όμως ήταν αυτοί που το καλλιεργήσαν σε μεγάλη κλίμακα. Και όχι μόνο αυτό, αλλά κατάφεραν να ανεβάσουν την απόδοση σε έλαιο από 28% που ήταν στην Αμερική στο 50% περίπου. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι Αμερικανοί να επανεισάγουν το 1870 τους σπόρους από τη Ρωσία και να καλλιεργήσουν και αυτοί στη συνέχεια την βελτιωμένη ποικιλία των Ρώσων. Σήμερα το φυτό καλλιεργείται σε όλο τον κόσμο για φαγητό, λάδι, καύσιμο και ίνες.

Στη Ρωσία χρησιμοποιούσαν τους πολτοποιημένους βλαστούς και άνθη του φυτού σε βότκα για ένα σκεύασμα ενάντια στην ελονοσία. Το ίδιο σκεύασμα το χρησιμοποιούσαν για να αυξήσουν την εφίδρωση, ενάντια στον πυρετό.

### Συστατικά - χαρακτήρας

Το άνθος περιέχει ένα φλαβονικό γλυκοσίδιο, την κουρσιμετρίνη, που συνοδεύεται από μία δεκάδα ακόμη χημικών ενώσεων μεταξύ των οποίων είναι η ιστιδίνη. Οι σπόροι περιέχουν έλαιο σε ποσοστό 25-40%, πρωτεΐνες, κυτταρίνη, τανίνη, λεκιθίνες, μεθειονίνη, ασβέστιο, μαγνήσιο, σίδηρο, κάλιο, φώσφορο, σελήνιο, ψευδάργυρο βιταμίνες Α, Β, C, E, K, νιασίνη κ.ά.

### Ανθιση - συλλογή - χρησιμοποιούμενα μέρη

Το φυτό ανθίζει από τον Ιούλιο έως τον Σεπτέμβριο. Οι σπόροι ωριμάζουν Σεπτέμβριο και Οκτώβριο. Για θεραπευτικούς σκοπούς χρησιμοποιούνται τα άνθη και οι σπόροι του φυτού.

### Θεραπευτικές ιδιότητες και ενδείξεις

Οι άψητοι σπόροι του φυτού είναι θρεπτικοί, έχουν λίγες θερμίδες και πρεμούν το νευρικό



σύστημα. Προστατεύουν από τον σχηματισμό πέτρας στα νεφρά και τη χολή. Βοηθούν τη λειτουργία του προστάτη και γενικά του πεπτικού, του ουροποιητικού και του αναπαραγωγικού συστήματος.

Προλαμβάνουν και ανακουφίζουν από τη ρευματοειδή αρθρίτιδα και βελτιώνουν την όραση. Βοηθούν στην απόχρεμψη, στο βήχα, το κρυολόγημα και τις ασθένειες των βρόγχων. Το ηλιέλαιο που παράγεται με ψυχρή πίεση, αλλά όχι του εμπορίου, κατεβάζει τη χοληστερίνη και προστατεύει από την αρτηριοσκλήρυνση.

Από τη δεύτερη έκθλιψη των σπόρων του φυτού, λαμβάνεται λάδι κατάλληλο για τη σαπωνοποίηση, τη χρωματογραφία, την επεξεργασία μάλλινων υφασμάτων κ.ά. Η πίτα που μένει μετά τη δεύτερη έκθλιψη χρησιμοποιείται ως ζωτοτροφή.

### Παρασκευή και δοσολογία

Τα άνθη παρασκευάζονται ως έγχυμα. Σε μια κουταλιά του φαγητού με θρυμματισμένα άνθη ρίχνουμε ένα ποτήρι βραστό νερό, το σκεπάζουμε για 15 λεπτά, σουρώνουμε και πίνουμε 2 φορές την ημέρα.

### Προφυλάξεις

Σπανίως έχουν αναφερθεί αλλεργικές αντιδράσεις σε γύρη και εκχυλίσματα του φυτού. Τηρούμε την συνιστώμενη δοσολογία.

